Раслыйм:
355нче балалар бакчасы мөдире
Габдрахманова А.А.

Утверждена на педагогическом совете
Протокол № 1 от 29 августа 2023г.

Казан шәһәре Мәскәү районының
«Татар телендә тәрбия һәм белем бирүче катнаш төрдәге 355 нче балалар бакчасы»муниципаль автономияле мәктәпкәчә белем учреждениясе
Нургалиева Дилә Әнвәр кызының һәм Файзерахманова Лилия Ильдар кызының
2023-2024 енче уку елына эш программасы

ЭЧТӘЛЕК

Кереш сүз 3
1 НЧЕ БҮЛЕК. МАКСАТЧАНЛЫК 4
1.1. Аңлатма язуы 4
1.1.1. Программаның максаты һәм бурычлары 4
1.1.2. Программа принциплары 5
1.2. Программаны үзләштерүнең нәтиҗәләре 5
«Татарча сөйләшәм» проекты буенча максат ориентирлары 5
«Туган телдә сөйләшәбез» проекты буенча максат ориентирлары 8
1.3. Программаны үзләштерүнең нәтиҗәләрен бәяләү системасы 11
2 НЧЕ БҮЛЕК. ЭЧТӘЛЕКЛЕ 13
2.1. «Татарча сөйләшәбез» проекты 13
2.2. «Туган телдә сөйләшәбез» проекты 31
2.3. Эш төрләре һәм формалары 49
2.4. Коррекцион һәм инклюзив эш 50
2.5. Татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү 51
2.6. Ата- аналар белән эш 65
2.7. Педагогик коллектив белән эш 65
2.8. Мәктәп белән бәйләнеш 66
III НЧЕ БҮЛЕК. ОЕШТЫРУ 67
3.1. Татар телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар 68
3.2. Материаль - техник яктан тәэмин ителеш 74
3.3. Балаларга туган (татар) телне өйрәтү буенча тәрбиянең эш тәртибе 75
3.4. Белем бирү эшчәнлеге челтәре 79
ӘДӘБИЯТ 81
КУШЫМТА 83

Кереш сүз

Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү буенча эш программасы (алга таба – Эш программасы) - мәктәпкәчә тәрбия һәм белем учреждениесендә рус һәм башка милләт балаларын татарча сөйләшергә, үзара һәм өлкәннәрбелән аралашырга өйрәтү, төрле яктан үсеше өчен мөмкинлекләр тудыруга юнәлтелгән документ булып тора.

Эш программасы Федераль дәүләт белем стандартына (ФГОС) нигезләнеп, максат һәм бурычларны, көтелгән нәтиҗәләрне, белем бирү процессын оештыруны билгели.

Эш программасы мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив -хокукый актлар нигезләмәләренәкөйләнгән.

Эш программасы Федераль дәүләт белем стандартына (ФГОС) нигезләнеп 01.09.2022-31.05.2023 уку елына төзелде.

Федераль җирлегендә:

- 29.12.2012елдан № 273-ФЗ « Россия Федерациясенең белем бирү турында» Федераль законы;
- Мәктәпкәчә мәгарифнең Федераль дәүләт белем стандарты (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013елның 17 октябрендә 1155 нче номерлы боерык нигезендә расланган);
- СанПиН 1.2.3685-21 « Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының эш шартларын, режимын оештыру буенча санитар-эпидемиологик таләпләр” раслау турында Россия Федерациясе баш дәүләт табибы 2021 ел 28 гыйнвар 2 нче номырлы боерыгы;
- “Мәктәпкәчә мәгарифнең белем бирү эшчәнлеген төп гомуми белем бирү программалары нигезендә оештыруһәм тормышка ашыру” (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013 ел 30 август 1014 нче номерлы боергы);

Төбәк җирлегендә:

- Татарстан Республикасының 2013ел 22 июль 68-ЗРТ номерлы «Белем бирү турында» Законы;
- Татарстан Республикасының “Татарстан Республикасында Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм башкателләр турында” Законы;

Мәктәпкәчә белем учреждениесе җирлегендә:

- МАМБУ Уставы;
- МАМБУнең төп белем бирү программасы турында нигезләмәсе;

Эш программасы өч бүлектән (максатчанлык, эчтәлекле, оештыру) тора, белем бирү өлкәләре буенча куелганбурычларны күздә тота.

1.НЧЕ БҮЛЕК. МАКСАТЧАНЛЫК

1.1. Аңлатма язуы

«Татарстан Республикасы халыклары телләре турында» Татарстан Республикасы Законында һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасында мәктәпкәчә милли белем бирү өчен кирәк¬ле шартлар булдыру каралган. Татарстан Республикасы Министр¬лар Кабинеты карары нигезендә кабул ителгән 2010-2015 елларда мәгарифне үстерү стратегиясендә (30.12.2010, № 1174) мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре өчен рус һәм башка милләт балаларын татарча сөйләшергә өйрәтү программасы, укыту-методик комплектлары (УМК) төзү бурычы куелды.

Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү програм¬масы (алга таба программа) «Мәктәпкәчә төп гомуми белем бирү программасы структурасына федераль дәүләт таләпләре»нә (РФ Мәгариф һәм фән министрлыгының 23.11.2009 елда 655 нче карары) нигезләнеп төзелде.

Программа 4 яшьтән 7 яшькә кадәр булган рус телле балаларны татарча аралашырга өйрәтү эшчәнлекләрен үз эченә ала. Програм¬ма мәктәпкәчә яшьтәге баланың үсеш закончалыкларына, шәхси һәм эшлекле якын килү турындагы фундаменталь тикшеренүләргә, тел өйрәтү процессында методик стандарт итеп кабул ителгән коммуникатив технология принципларына, сөйләм барлыкка килү концепциясенә (Л. С. Выготский, В. В. Давыдов, Е. И. Пассов, П. Я. Гальперин), гамәли эшкәртмәләр һәм методик киңәшләргә, мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклый торган норма-тив- хокукый актлар, документларга нигезләнә.

1.1.1. Программаның максаты һәм бурычлары

Информацион – коммуникатив технологияләр, уен – ситуацияләр, күргәзмәлелек кулланып, тел өйрәтү, аралашутеләге тудыру.

Бурычлар: 1. Балаларның көнкүрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, сүзһәм сүзтезмәләрне төрле ситуацияләрдә кулланышка кертү.

2. Мөстәкыйль фикер йөртергә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләме белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.

3. Диалогик һәм монологик сөйләмне, хәтер, зиһен сәләтләрен үстерү.

4. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, саубуллашу) кагыйдәләрен, бер – береңнетыңлау, ишетү сыйфатлары, әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләрен тәрбияләү.

1.1.2. Программа принциплары

Коммуникативлык принцибы балаларны татар телен аралашу чарасы буларак куллануга әзерли. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтә.

Тел өйрәтү, тәрбия һәм үстерү бурычларының бер-берсе белән тыгыз бәйләнештә тормышка ашырылу принцибы. Дәвамчанлык принцибы балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәптә эзлеклелекне күздә тота.

Белем бирү эшчәнлегенең мотивлашкан булу принцибы - бала материалны үзе өчен кызык булганда, үзенең шәхси ихтыяҗларына туры килгәндә генә кабул итә һәм фикерли башлавында. Тел өйрәтү процессында әкияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар (Акбай, Мияу) белән очрашу, уен элементларын куллану тел материалын өйрәнүнең мотивлашкан булуын тәэмин итә. Телне аралашуга, уен ситуацияләренә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүнең практик әһәмиятен тоялар, эмоциональ күтәренкелек туа һәм алар тел мате¬риалын бик теләп үзләштерәләр.

Индивидуальләштерү принцибы тел өйрәткәндә социаль шәхес сыйфатларын үстерүне күздә тота. Балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә ала.

Күрсәтмәлелек принцибы тел өйрәтүне, көндәлек тормыштагы һәртөрле эшчәнлеккә бәйле рәвештә, балаларның тирә-юньне танып белүендә төп чара булып торган уен аша үткәрә.

Интеграция принцибы - һәр сөйләм төренең үзенчәлеген исәпкә алу, тәрбияче сөйләмен техник чаралар ярдәмендә (аудио-, видеоязмада) тыңлау (аудирование), тел үзәнчәлекләрен төрле күнегүләрдә бирү, балаларның диалогик сөйләмен үстерү.Программа үзләштерүдә көтелгән нәтиҗәләр

1.2.Программаны үзләштерүнең нәтиҗәләре

«Татарча сөйләшәбез» проекты буенча максат ориентирлары
Уртанчылар төркеме (4-5 яшь) «Минем өем» проекты

Белем бирү эшчәнлегенең нәтиҗәләре

Ирешелгән нәтиҗәләр:

Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап, үти белә.Тәрбиячеәйткән сүзләрне, кыска фразаларны кабатлап әйтә белә.Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша, рәхмәт әйтә белә.

Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтара белә.Бер-берсе һәм өлкәннәр белән 62 сүз кулланып татар телендә аралаша.

Бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар. Татар телендә сөйләшү теләге бар.

Әйбер исемнәренең мәгънәсен аңлый һәм аларны дөрес әйтә белә.

Гаилә, уенчыклар, ашамлыклар һәм саннар хисабына сүз байлыгы бар. Өйрәнгән сүзләрне аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белә.

Бу кем? Бу нәрсә?сорауларын аңлап, җавап бирә.

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауны аңлый һәм сөйләмдә җавап кайтара белә.

Тәрбияче әйткән сүзләрне, кыска фразаларны кабатлап әйтә. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрнеаңлап үти.

Тәрбияче әйткән билге буенча предметны таба, күрсәтә белә.

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша белә, сүзләрне дөрес, урынлы куллана.

Куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләрне дөрес кулланана белә.

Мин, син алмашлыкларын аңлый һәм урынлы куллана.

Кечкенә күләмле шигырьләр, җырлар белә.

Тәрбияче һәм ата- аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:

Сүз байлыгы аз.

Бирелгән лексиканы ишетеп аңлый, куллана белми.

Сорауларны аңлый, җавап бирә алмый.

Мин, син алмашлыкларын урынлы куллана белми.

Зурлар төркеме (5-6 яшь) “Уйный – уйный үсәбез” проекты

Белем бирү эшчәнлегенең нәтиҗәләре

Ирешелгән нәтиҗәләр:

Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белә.

Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта107 сүз кулланып татар телендә аралаша.

Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдәкуллана.

Боерык фигыльләрне сөйләмдә аңлап, дөрес куллана.

“Уйный-уйный үсәбез” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” **, “**Яшелчәләр”,“Савыт-саба”, “Киемнәр”,

“Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар.

Санау күнекмәләре бар, сөйләмдә куллана белә.

Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә.Раслаучы һәм инкарь итүче сүзләрне аңлый, урынлы куллана.

Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә дөрес куллана. Боерык фигыльләрне сөйләмдә аңлап дөрес куллана белә.

Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана белә.

Тәрбияче һәм ата- аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:

Сүз байлыгы аз. Бирелгән лексиканы ишетеп аңлый, куллана белми.

Сорауларны аңлый, мөстәкыйль рәвештә сорау куя белми.

Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүлә

Мәктәпкә әзерлек төркеме (6-7 яшь) “Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар”проекты

Белем бирү эшчәнлеге нәтиҗәләре

Ирешелгән нәтиҗәләр:

Сөйләмне аралашу чарасы буларак файдалана белә.

Диалогик һәм монологик сөйләм күнекмәләре бар.

Мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә белә.

Бер-берсе һәм өлкәннәр белән 167 сүз кулланып татар телендә актив аралаша.

“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” , “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”, “Танышу”, “Тату гаилә”, “Дусларны сыйлыйбыз”, “Кунак килде”, “Кафега барабыз”, “Күңелле уеннар”, “Без циркта”, “Безнең дуслар”,“Чана шуабыз”, “Без биибез”, “Күңелле сәяхәт”, “Мәктәп”, “Без әкият яратабыз”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (танып – белү, уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләрен бар.

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар.

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә белә.

Фигыльләрне урынлы куллана.

Җырлар, шигырьләр белә.

Тәрбияче һәм ата- аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы аз.

Бирелгән лексиканы диалогик һәм монологик сөйләмдә куллана алмый.

“Бу кем?”, “Бу нәрсә?”, “Нәрсә кирәк?”, “Нинди?”, “Ничә?”, “Нишли?”, “Син нишлисең?” “Кая барасың?” сорауларын мөстәкыйль рәвештә куя белми. Фигыльләрне урынлы куллана белми.

«Туган телдә сөйләшәбез» проекты буенча максат ориентирлары Беренче кечкенә яшьтәгеләр төркеме (2-3 яшь) «Туган телдә сөйләшәбез»

Белем бирү эшчәнлеге нәтиҗәләре

Ирешелгән нәтиҗәләр:

1. Баланың сүзлек запасы

Бала предметларның исемен дөрес атый, төсләрне дөрес билгели. Тәрбияченең сорауларына теләп, ышанычлы итепҗавап бирә.

2. Сөйләмнең грамматик ягы

Бала биремнәрне дөрес үти. Тәрбияченең сорауларына җавап биргәндә, исем белән фигыльне, алмашлык беләнфигыльне яраклаштыра ала. Тәрбияченең сорауларына теләп, ышанычлы итеп җавап бирә.

3. Сөйләмнең аваз культурасы

Бала биремнәрне теләп башкара, аваз иялтемнәрен дөрес һәм ачык итеп әйтә.

4. Бәйләнешле сөйләм

Бала гади (кем? нәрсә?) һәм катлаулы (кемгә? нинди? кайчан? кайда? кая?) сорауларга җавап бирә. Үз инициативасыбелән яки тәрбияче кушуы буенча, рәсемдә сурәтләнгәнне сөйли ала.

Тәрбияче һәм ата- аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:

1. Баланың сүзлек запасы

Бала, предметларның исемен атаганда, төсләрен билгеләгәндә, хаталар җибәрә. Тәрбияченең сорауларына җавапбирә алмый .

Бала предметларның исемен дөрес атый, төсләрен билгеләгәндә, хаталар җибәрә. Тәрбияченең сорауларына өстәмәсораулар ярдәмендә генә җавап бирә.

2. Сөйләмнең грамматик ягы

Бала биремнәрне үти алмый. Тәрбияченең сорауларына җавап бирә алмый. Тәрбияче актив ярдәм күрсәткәндә дә,хаталар ясый .

Бала биремнәрне үтәргә тырыша, тәрбияченең сорауларына бер сүз белән генә җавап бирә.

3. Сөйләмнең аваз культурасы

Бала 1—2 биремне генә үти ала.

Бала биремнәрне тәрбияче ярдәме белән башкара, аның артыннан кабатлый.

4. Бәйләнешле сөйләм

Бала сорауларга ишарәләр яки бер сүз белән генә җавап бирә . Бала, җавап биргәндә, 2—3 сүздән торган гади җөмләләргә өстенлек бирә.

Икенче кече яшьтәгеләр төркеме (3-4 яшь) «Туган телдә сөйләшәбез»

Белем бирү эшчәнлеге нәтиҗәләре

Ирешелгән нәтиҗәләр:

1. Баланың сүзлек запасы

Предметларның исемен дөрес атый, гомумиләштерүче сүзләрне дөрес билгели

2. Сөйләмнең грамматик ягы

Тәрбияченең сорауларына җавап биргәндә, җөмләләрне грамматик яктан дөрес төзи. Җөмләләрнең иясе һәм хәбәребар. Тәрбияченең сорауларына теләп, ышанычлы итеп җавап бирә.

3. Сөйләмнең аваз культурасы

Бала биремнәрне теләп башкара. Аваз иялтемнәрен дөрес һәм ачык итеп әйтә.

4. Бәйләнешле сөйләм

Бала гади (кем? нәрсә?) һәм катлаулы (кемгә? нинди?

кайчан? кайда? кая?) сорауларга җавап бирә. Үзенең инициативасы яки тәрбияченең үтенече буенча рәсемдәсурәтләнгәнне сөйли ала. Әкиятнең эчтәлеген сөйләгәндә эзлеклелекне саклый, сәхнәләштерүдә теләп катнаша.

Тәрбияче һәм ата- аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:

1. Баланың сүзлек запасы

Предметларның исемен атаганда авырлыклар кичерә, гомумиләштерүче сүзләрне куллана алмый.Предметларның исемен дөрес атый, гомумиләштерүче сүзләрне белдергәндә хаталар җибәрә.

2. Сөйләмнең грамматик ягы

Бала биремнәрне үти алмый. Тәрбияченең сорауларына җавап бирә алмый. Тәрбияче актив ярдәм күрсәткәндә дә,хаталар ясый.

Бала биремнәрне үтәргә тырыша, тәрбияченең сорауларына бер сүз белән генә җавап бирә.

3. Сөйләмнең аваз культурасы

Бала 1-2 биремне генә үти ала.

Бала биремнәрне тәрбияче ярдәме белән башкара,аның артыннан кабатлый.

4. Бәйләнешле сөйләм

Бала гади (кем? нәрсә?) һәм катлаулы (кемгә? нинди? кайчан? кайда? кая?) сорауларга җавап бирә. Үзенең инициативасы яки тәрбияченең үтенече буенча рәсемдә сурәтләнгәнне сөйли ала. Әкиятнең эчтәлеген сөйләгәндә эзлеклелекне саклый, сәхнәләштерүдә теләп катнаша.

Уртанчылар төркеме (4-5 яшь) «Туган телдә сөйләшәбез»

Белем бирү эшчәнлеге нәтиҗәләре

Ирешелгән нәтиҗәләр:

Бала дөрес, төгәл, мөстәкыйль җавап бирә.

Тәрбияче һәм ата- аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:

Тәрбияченең этәргеч сораулары буенча җавап бирә һәм зур булмаган төгәлсезлекләр җибәрә.

Баланың җаваплары зурлар биргән сорауга туры килми, сүзләрне тәрбияче артыннан кабатлый, сорауны аңламый.

Зурлар һәм мәктәпкә әзерлек төркеме (5 - 7яшь) «Туган телдә сөйләшәбез»

Белем бирү эшчәнлеге нәтиҗәләре

Ирешелгән нәтиҗәләр зурлар төркеме:

Танып белү

Бала транспорт төрләрен, кеше тормышын җиңеләйтә, уңайлыклар тудыра торган әйберләрне таный һәм әйтә. Предмет һәм аның үзенчәлекләре (төсе, формасы, күләме, нинди материалдан булуы) турында сөйли, аларны төркемли белә. Төзүче, транспорт хезмәткәрләре, авыл эшчәннәре хезмәте турында белә. Юл йөрү кагыйдәләрен дөрес әйтә. Туган иле, шәһәре (авылы), Россиянең, Татарстанның башкаласы турында белә. Үз туганнары, үзе турында сөйли, адресын әйтә. Табигатьтәге кайбер закончалыкларны белә, алар арасындагы бәйләнешләр турында нәтиҗә чыгара.

Аралашу

Сөйләмдә төрле кушма җөмләләр куллана белә, туры һәм кыек сөйләмнән файдалана. Үз тәҗрибәсеннән чыгып, эчтәлекле рәсемнәр, картиналар буенча мөстәкыйль рәвештә хикәя төзи. Әдәби әсәрләрнең эчтәлеген сөйләгәндә, иҗади хикәяләр төзегәндә интонацияләрдән дөрес файдалана. Сөйләмдә, башкалар белән аралашканда ягымлы сүзләр куллана белә. Мәгънәдәш сүзләр, капма-каршы сүзләрне дөрес әйтә белә. Тәрбияче һәм балалар белән аралашуда теләп катнаша. Үстерешле аралашуда катнашу дәрәҗәсе камил.

Матур әдәбият уку

Әсәрнең жанрын (әкият, хикәя) аера ала. Зур булмаган әсәрләрне сәхнәләштерүдә, рольләргә бүлеп шигырьләр укуда актив катнаша, тиз истә калдырып, яттан сөйли. Язучыларны таный һәм атый, әсәрләрен белә. Шигырьләрне, мәкальләрне, санамышларны сөйләмдә мөстәкыйль куллана. Әдәби персонажларның кылган гамәлләренә дөрес бәя бирә. Үзенең яраткан китабы турында башкаларга сөйләп бирә ала.

Тәрбияче һәм ата- аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:

Танып белү

Бала транспорт төрләрен, кеше тормышын җиңеләйтә, уңайлыклар тудыра торган әйберләрне атаганда хата җибәрә, ләкин үзлектән төзәтә. Предмет һәм аның үзенчәлекләре (төсе, формасы, күләме, нинди материалдан булуы) турында тулысынча сөйләми, исенә төшергәч, өстәп сөйли белә, төркемли ала. Төзүче, транспорт хезмәткәрләре, авыл эшчәннәре хезмәте турында мәгълүматны тулысынча биреп бетерә алмый. Туган иле, шәһәре (авылы), Россиянең, Татарстанның башкаласы турында белә. Үз туганнары, үзетурында аз сөйли, сораулар биргәч, үзлектән тулыландыра. Табигатьтәге кайбер закончалыкларны аңлатканда, үзара бәйләнешләр турында нәтиҗә чыгарганда кыенлыклар кичерә.

Бала транспорт төрләрен, кеше тормышын җиңеләйтә, уңайлыклар тудыра торган әйберләрне атаганда хата җибәрә. Предмет һәм аның үзенчәлекләре (төсе, формасы, күләме, нинди материалдан булуы) турында тәрбияче ярдәменнән башка сөйли белми, төркемли алмый. Төзүче, транспорт хезмәткәрләре, авыл эшчәннәре хезмәте турында мәгълүматы юк. Туган иле, шәһәре (авылы), Россиянең, Татарстанның башкаласы турында әйтә белми. Үз туганнары, үзе турында тәрбияче ярдәмендә сөйли. Адресын белми. Табигатьтәге кайбер закончалыкларны аңлата, үзара бәйләнешләр турында нәтиҗә чыгара алмый.

Аралашу

Сөйләмдә төрле кушма җөмләләр кулланганда хаталар җибәрә, үзлектән төзәтә белә. Үз тәҗрибәсеннән чыгып, эчтәлекле рәсемнәр, картиналар буенча хикәя төзегәндә тәрбияче ярдәмен көтә, бик үк мөстәкыйль түгел. Әдәби әсәрләрнең эчтәлеген тулы бирми, иҗади хикәяләр төзегәндә иҗади түгел. Сөйләмдә, башкалар белән аралашканда, ягымлы сүзләрне аз куллана. Мәгънәдәш сүзләр, капма-каршы сүзләрне әйткәндә хаталар җибәрә. Тәрбияче һәм балалар
белән аралашуда катнаша, үстерешле аралашуда катнашуы камил дәрәҗәдә түгел.

Бала сөйләмдә гади җөмләләр куллана, үз тәҗрибәсеннән чыгып, начар сөйли, эчтәлекле рәсемнәр, картиналар буенча хикәя төзегәндә тәрбияче ярдәмен көтә. Әдәби әсәрләрнең эчтәлеген план буенча сөйли белми, иҗади хикәяләренең эчтәлеге гади, интонацияләрдән файдаланмый. Сөйләмдә, башкалар белән аралашканда ягымлы сүзләрне аз куллана.Мәгънәдәш сүзләр, капма-каршы сүзләрне әйтми. Тәрбияче һәм балалар белән аралашуда сирәк катнаша, үстерешлеаралашуда катнашуы юк дәрәҗәдә.

Матур әдәбият уку

Әсәрнең жанрын (әкият, хикәя) аерганда ялгышлыклар җибәрә, ләкин тәрбияче ярдәмендә үзлектән төзәтә ала. Зур булмаган әсәрләрне сәхнәләштерүдә, рольләргә бүлеп шигырьләр укуда активлык күрсәтми, ләкин катнаша. Язучыларны таный, әсәрләрен әйтүдә кыенлыклар кичерә. Шигырьләрне, мәкальләрне, санамышларны сирәк куллана. Әдәби персонажларның кылган гамәлләренә бәя биргәндә, хаталар җибәрә. Үзенең яраткан китабы турында башкаларга
тулы итеп сөйләми.

Әсәрнең жанрын (әкият, хикәя) аера алмый. Зур булмаган әсәрләрне сәхнәләштерүдә, рольләргә бүлеп шигырьләр укуда катнашырга теләге юк. Язучыларны танымый, әсәрләрен әйтә алмый. Шигырьләрне, мәкальләрне, санамышларны кулланмый. Әдәби персонажларның кылган гамәлләренә бәя бирә белми. Үзенең яраткан китабы турында башкаларга сөйли белми.

1.2 .Программаны үзләштерүнең нәтиҗәләрен бәяләү системасы

- МББ ФДББС белән ярашлы максат ориентирлары турыдан-туры, шул исәптән педагогик диагностика (мониторинг) рәвешендә дә, бәяләүгә алынмый һәм аларны балаларның реаль казанышлары белән формаль чагыштыру өчен нигез була алмый. Алар балаларның әзерлегенә һәм белем бирү эшчәнлегенә карата кабул ителгән таләпләргә туры килә торган объектив бәяләмәнең асылы булып тормый. Программаны үзләштерү арадаш аттестацияләр һәм тәрбияләнүчеләрнең йомгаклау аттестациясен уздыру белән кушылып китми. МББнең ФДББСннан күренгәнчә, максат ориентирлары идарә итү бурычларын хәл иткәндә турыдан-туры нигез була алмыйлар. Әлеге бурычларга түбәндәгеләр керә: -педагогик кадрларны аттестацияләү;

• белем бирүнең сыйфатын бәяләү;

• балаларның соңгы, шулай ук арадаш үсеш дәрәҗәсен, шул исәптән мониторинг кысаларында бәяләү (шул исәптән күзәтүгә яисә балаларның нәтиҗәгә ирешүен тикшерүнең башка ысулларына нигезләнгән методлар кулланып тестлар уздыру формасында);

• максат ориентирларын биремне үтәүнең сыйфат күрсәткечена кертү ярдәмендә муниципаль (дәүләт) биремнәренең башкарылуын бәяләү;

• оешма хезмәткәрләре хезмәтенә түләүнең стимуллаштыручы фондын билгеләү.

Әмма педагог үз эше барышында һәрбер баланың индивидуаль үсеш траекториясен булдырырга тиеш. Моның өчен педагогка үз эшен бәяләүнең балалар белән иң уңайлы рәвештә үзара бәйләнеш булдырырга ярдәм итүче инструментарие кирәк.

Тәкъдим ителгән Программаны үзләштерү нәтиҗәләрен бәяләү системасында мәктәпкәчә белем бирүнең сыйфатын бәяләүне аңлауның үзгәрүе белән бәйле заманча тенденцияләр чагылыш таба. Беренче чиратта, игътибарны әкренләп объектив (тестлар уздыру) якын килүдән аутентик бәяләү ягына күчерү турында сүз бара. Тамырлары белән стандартлаштырылган тест традицияләренә китеп, объектив якын килү кысаларында тикшеренүләр махсус бурычларны хәл итү барышында балалардагы аерымлыкларны (еш кына җитешсезлекләрне) билгеләүгә юнәлтелгән иде. Әлеге тестлар килеп чыккан нәтиҗәләрне норма белән чагыштырырга мөмкинлек тудыра, шуның белән һәрбер баланың үз яшьтәшләре белән чагыштырганда үсеше турында мәгълүмат бирә. Шунлыктан мондый тестлар педагогик хәвефлелек төркеменә керергә тиешле балаларны ачыклауда киң кулланыла.Әлеге ысулның төп җитешсезлеге шунда: ясалма биремнәр еш кына балаларның көндәлек тормышыннан шактый ерак, шуңа күрә алар мәктәпкәчә яшьтәге балаларның реаль мөмкинлекләрен тулысынча чагылдыра алмыйлар. Тест ысулыбалаларның социаль даирәсе үзенчәлекләрен исәпкә алмый, һәм аның нәтиҗәләренә корылган фаразлар да шактый шартлы.

Аутентик бәяләүнең нигезендә түбәндәге принциплар ята. Беренчедән, асылда ул махсус биремнәрне үтәү нәтиҗәсенә түгел, баланың реаль тәртибен анализлауга карап корыла. Мәгълүмат турыдан-туры баланың тәртибен күзәтү ярдәмендә туплана. Күзәтү нәтиҗәләрен педагог гадәти тестларда куллана торган, мәктәпкәчә яшьтәге баланың реаль тормышына кагылышы аз булган уйлап чыгарылган ситуацияләрдә түгел,табигый мохиттә (уеннар вакытында, режим моментлары барышында, дәресләрдә) таба.

Икенчедән, әгәр тестларны махсус өйрәтелгән профессиональ белгечләр (психологлар, медицина хезмәткәрләре һ.б.) уздырса, аутентик бәяне исә бала белән озак вакыт булган, аның тәртибен яхшы белгән өлкәннәр куя ала. Бу очракта педагог тәҗрибәсе бәяләп бетергесез.

Өченчедән, аутентик бәя югары дәрәҗәдә структурлашкан. Ниһаять, әгәр тестлар ярдәмендә бәя кую очрагында ата- аналар алынган мәгълүматларның мәгънәсен һәрвакытта да аңлап бетермәсәләр һәм шуңа да еш кына балаларга тест уздыруга тискәре мөнәсәбәт күрсәтсәләр, аутентик бәяләү вакытында җаваплар аларга аңлаешлы. Ата-аналар теге яисә бу сорауга җавап эзләгәндә педагогның партнерлары булып китәргә мөмкин.

2.НЧЕ БҮЛЕК. ЭЧТӘЛЕКЛЕ

2.1. «Татарча сөйләшәбез» проекты

2.2. Уртанчылар төркеме (4-5 яшь) «Минем өем» проекты.

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары

1. Тирә- юнь күзаллавын киңәйтә барып, иң якын кешеләре, уенчыклар, ашамлыклархисабына сүз байлыгын арттыру.
2. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап, үти белүләренә ирешү.3.Тәрбияче әйткән сүзләрне, кыска фразаларны кабатлап әйтә белүләренә ирешү.
4.Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша, рәхмәт әйтә белү күнекмәләрен үстерү. 5.Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтару күнекмәләрен үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге

Лексик минимум – якынча 62 сүз.

“Минем өем” проекты темалары (“Гаилә”,“Ашамлыклар”,“Уенчыклар”,“Саннар”) буенча бирелгән лексиканы төрлеситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.
Аларның тирә-юнь күзаллавын киңәйтә бару, югарыда күрсәтелгән темага караган сүзләр хисабына балаларның сүзбайлыгын арттыру өстендә эшләү, аларда татар телендә сөйләшә башлау теләге уяту.
Актив үзләштерүләренә ирешү өчен әйбер исемнәренең мәгънәсен аңлату һәм аларны дөрес әйтү күнегүләре эшләү. Иң якын кешеләр (*әти, әни, бабай, әби, малай, кыз)*, яраткан уенчыклар (*туп, машина, курчак, эт, песи куян, аю),* ашамлыклар *(алма, ипи, сөт, чәй)* һәм саннар *(бер, ике, өч, дүрт, биш)* хисабына сүзлекне баету һәм активлаштыру. Өйрәнгән сүзләрне аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белү күнекмәләрен булдыру. *Алма бир. Мә, алма*.

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап җавап бирергә өйрәтү.
-*Бу кем? – Бу әти.*

-*Бу нәрсә? – Бу туп.*

Нинди? соравын аңларга, дөрес җавап бирергә өйрәтү.
-*Туп нинди? – Кечкенә.*

-*Машина нинди? – Матур.*

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауларны аңларга һәм сөйләмдә җавап кайтарырга өйрәтү. (Зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт, пычрак, тәмле).

-*Бу нәрсә? – Бу туп.*

-*Туп нинди? – Туп пычрак (зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт).*

Тәрбияче әйткән сүзләрне, кыска фразаларны балаларның кабатлап әйтә белүләренә ирешү өстендә эшләү. Аларныңөлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап, үти белүләренә ирешү *(мә, бир, утыр, аша, эч, уйна, ю, ал).*
-*Мә, куян. – Бир куян.*

Тәрбияче әйткән билге буенча предметны табу, күрсәтә белергә өйрәтү.
Зур машина ал. Тәмле алма бир.

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша белергә өйрәтү, сүзләрне дөрес, урынлы куллану.
Исәнме. – Исәнмесез. Сау бул. – Сау булыгыз. Мин кыз. - Мин Оля. Мин малай - Мин Коля.

Таныш предметларның исемнәрен ныгыту, куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләрне *(әйе, юк)* дөрес кулланыргаөйрәтү
Син Коля? – Әйе.

Син кыз? – Юк, мин малай.

Мин, син алмашлыкларын аңларга һәм урынлы кулланырга өйрәтү.
Син кем? – Мин Коля.

Кечкенә күләмле шигырьләр, җырлар өйрәтү.

МЕТОДИК КУЛЛАНМА (“МИНЕМ ӨЕМ” ПРОЕКТЫ) НИГЕЗЕНДӘ

МӘКТӘПКӘЧӘ ЯШЬТӘГЕ ТАТАР ТЕЛЕН ӨЙРӘНҮЧЕ

РУС ТЕЛЛЕ БАЛАЛАР ӨЧЕН ЛЕКСИК МИНИМУМ, 4-5 ЯШЬ.

СҮЗЛӘР (слова)	**САНЫ**(кол-во)
ЛЕКСИК МИНИМУМ (4-5 яшь) **Актив сүзләр:** әти, әни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш (49 сүз)	

Пассив сүзләр: утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди? (13 сүз)				
АКТИВ СҮЗЛӘР (активный словарь)				
1	Әти – папа	25	Тәмле - вкусный	**49**
2	Әни - мама	26-27	Кил монда – иди сюда	
3	Кыз - девочка	28	Утыр – садись	
4	Малай - мальчик	29	Бир - дай	
5	Мин - я	30	Аша - кушай	
6	Исәнмесез - здравствуйте	31	Эч - пей	
7-8	Сау булыгыз - до свидания	32	Туп - мяч	
9	Исәнме - здравствуй	33	Зур - большой	
10	Эт - собака	34	Кечкенә (бәләкәй) - маленький	
11	Песи - кошка	35	Матур - красивый	
12	Әйе - да	36	Курчак - кукла	
13	Юк - нет	37	Куян - заяц	
14-15	Сау бул – до свидания	38	Аю - медведь	
16	Әби - бабушка	39-40	Хәлләр ничек – как дела	
17	Бабай - дедушка	41	Уйна - играй	
18	Әйбәт - хорощо	42	Пычрак - грязный	
	Ипи - хлеб	43	Чиста - чистый	

19 20 21 22 23 24	Алма -яблоко Сөт - молоко Чәй - чай Рәхмәт - спасибо Мә – на	44 45 46 47 48 49	Ю - мой Бер - один Ике - два Өч - три Дүрт - четыре Биш - пять	
ПАССИВ СҮЗЛӘР (пассивный словарь)				
1 2-3 4-5 6-7	Утырыгыз - садитесь Бу кем? – это кто? Кем юк? – кого нет? Син кем? – ты кто?	8-9 10 11 12 13	Кем анда? – кто там? Басыгыз - встаньте Ал - возьми Ничә? – сколько? Нинди? - какой	**13**

ВСЕГО	62

Планирование деятельности по обучению детей татарскому языку в средней группе (Проект «Минем өем”)

№	Тема	Үткәрү вакыты	Сәгать	Бит
	Гаилә – Семья		**12**	
1	“Танышу”, “Минем гаиләм”	Сентябрь 1 атна	1	6 бит
2	“Малай, кыз”	Сентябрь 1 атна	1	7 бит
3	“Минем туганнарым”	Сентябрь 2 атна	1	8 бит
4	“Әйдәгез танышыйк”	Сентябрь 2 атна	1	8 бит
5	“Әйдәгез танышыйк”	Сентябрь 3 атна	1	10 бит
6	“Тату гаилә”	Сентябрь 3атна	1	11 бит
7	“Минем дуслар”	Сентябрь 4 атна	2	12, 13 битләр
8	“Әйе, юк”	Октябрь 1 атна	1	14 бит
9	“Кунак килгән”	Октябрь 1 атна	1	16 бит
10	“Әйдәгез уйныйбыз”	Октябрь 2 атна	1	17 бит
11	“Безнең кунаклар”	Октябрь 2 атна	1	17 бит

	Ашамлыклар – Продукты питания		**9**	
12	“Әби күчтәнәче”	Октябрь 3 атна	1	18 бит
13	“Бабай күчтәнәче”	Октябрь 3 атна	1	19 бит
14	“Сөт, чәй”	Октябрь 4 атна	1	20 бит
15	Дустыңны сыйла”	Октябрь 4 атна	1	21 бит
16	“Рәхмәт әйт”	Ноябрь 1 атна	1	22 бит
17	“Песине сыйла”	Ноябрь 1 атна	1	23 бит
18	“Кунак сыйлау”	Ноябрь 2 атна	1	24 бит
19	“Кунакны ашат”	Ноябрь 2 атна	1	25 бит
20	“Чәй табынында”	Ноябрь 3 атна	1	26 бит
	Уенчыклар- Игрушки		23	
21	“Уенчыклар”	Ноябрь 3 атна	1	27 бит
22	“Зур, кечкенә”	Ноябрь 4 атна	1	28 бит
23	“Күңел ачу кичәсе – “Туган көн”	Ноябрь 4 атна	1	29 бит
24	“Курчак кунакка килгән”	Декабрь 1 атна	1	30 бит
25	“Уенчыклар кибете”	Декабрь 1 атна	1	31 бит
26	“Яңа уенчыклар”	Декабрь 2 атна	1	31 бит
27	“Без уйныйбыз”	Декабрь 2 атна	1	33 бит
28	“Алиянең дуслары кунакка килгән”	Декабрь 3 атна	1	33 бит”

29	“Безнең уенчыклар”	Декабрь 3 атна	1	33 бит
30	“Бездә бәйрәм”	Декабрь 4 атна	1	34 бит
31	“Чыршы бәйрәме”	Декабрь 4 атна	1	34 бит
32	“Уйныйбыз”	Гыйнвар 3 атна	1	35 бит
33	“Без уйнарга яратабыз”		1	36 бит
34	“Мияуга бүләк”		1	37 бит
35	“Уенчыклар кибете”	Гыйнвар 4 атна	1	38 бит
36	“Бүләкләр”	Февраль 1 атна	1	39 бит
37	“Өйдә уйныйк”	Февраль 1 атна	1	40 бит
38	“Уйна”	Февраль 2 атна	1	40 бит
39	“Күңелле уеннар”	Февраль 2 атна	1	41 бит
40	“Уенчыклар юабыз”	Февраль 3 атна	1	42 бит
41	“Ю”	Февраль 3 атна	1	42 бит
42	“Дуслар кунакка килгән. Уйнарга чакыр”	Февраль 4 атна	1	43 бит
43	“Оляның уенчыклары пычранган”	Февраль 4 атна	1	44 бит
	Саннар- Числа		21	
44	“Саннар”	Март 1 атна	2	44, 45 бит
45	“Уйныйбыз да , саныйбыз да”	Март 2 атна	1	45 бит
46	“Уенчыклар”	Март 2 атна	1	46 бит

47	“Ничә уенчык?”	Март 3 атна	1	47 бит
48	“Уйный-уйный санийбыз”	Март 3 атна	1	48 бит
49	“Бергәләп уйныйбыз”	Март 4 атна	2	49, 50 битләр
50	“Кунак чакырабыз”	Апрель 1 атна	1	50 бит
51	“Күңелле ял итәбез”	Апрель 1 атна	1	51 бит
52	“Без татарча сөйләшәбез”	Апрель 2 атна	2	51, 52 битләр
53	“Бу өйдә кем яши ?”	Апрель 3 атна	1	53 бит
54	“Уенчыклар илендә”	Апрель 3 атна	1	54 бит
55	“Ягымлы сүзләр”	Апрель 4 атна	1	55 бит
56	“Боерыкны аңлау”	Апрель 4 атна	1	55 бит
57	“Без театр уйныйбыз”	Май 2 атна	1	56 бит
58	“Кызыклы уеннар”	Май 2 атна	1	56 бит
59	“Минем дуслар”	Май 3 атна	1	57 бит
60	“Бездә Сабантуй”	Май 4 атна	1	57 бит
61	“Хуш киләсең, Сабантуй”	Май 4 атна	1	57 бит
	Барлыгы		**65**	

Зурлар төркеме (5-6 яшь) «Уйный – уйный үсәбез» проекты

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары

1. Тирә- юнь күзаллавын киңәйтә барып, яшелчәләр, савыт-сабалар, киемнәр, өй җиһазлары, ашамлыклар темасына кергәнсүзләр хисабына

сүз байлыгын арттыру.
2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белүләренә ирешү.
3.Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгуларына ирешү.
4.Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү.5.Боерык фигыльләрне сөйләмдә аңлап дөрес куллана белү күнекмәләрен үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге

Лексик минимум – якынча 45 сүз.

“Уйный-уйный үсәбез” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” **, “**Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен,аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.
Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру. (*Кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, аш, ботка, кашык,тәлинкә,чынаяк, күлмәк, чалбар, бит, кул, өстәл урындык, карават, баллы, ничә, нинди, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кызыл, сары, яшел, зәңгәр, нәрсә кирәк, юа, ки, сал, йокла, хәерле көн, яратам, бар).*

Санау күнекмәләрен ныгыту, сөйләмдә камилләштерү.
Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә белергә өйрәтү.Раслаучы һәм инкарь итүче сүзләрне ныгыту, урынлы куллану. *(Әйе, юк)*
Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә активлаштыру.
- *Бу кызыл тәлинкә.*

“Минем өем” проекты буенча өйрәнелгән боерык фигыльләрне ныгыту *(аша, эч, утыр, ю, уйна, йокла)*, яңа боерыкфигыльләрне *(ки, сал)* сөйләмдә аңлап дөрес куллана белергә өйрәтү, активлаштыру.

Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү.

МЕТОДИК КУЛЛАНМА

(“УЙНЫЙ-УЙНЫЙ ҮСӘБЕЗ” ПРОЕКТЫ) НИГЕЗЕНДӘ

МӘКТӘПКӘЧӘ ЯШЬТӘГЕ ТАТАР ТЕЛЕН ӨЙРӘНҮЧЕ

РУС ТЕЛЛЕ БАЛАЛАР ӨЧЕН ЛЕКСИК МИНИМУМ, 5-6 ЯШЬ.

СҮЗЛӘР (слова)	**САНЫ**(кол-во)
Актив сүзләр: әти, әни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш. (49 сүз) **Пассив сүзләр:** утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди? (13 сүз)	**4-5 лет** **62 слова**
+ ЛЕКСИК МИНИМУМ (5-6 яшь) **Актив сүзләр:** кишер, нинди, баллы, ничә, суган, бәрәңге, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, караватт, яратам, бар (38 сүз) **Пассив сүзләр:** бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар? күп (7 сүз)	**5-6 лет**
АКТИВ СҮЗЛӘР (активный словарь)	

1	Кишер - морковь	21	Аш- суп	**38**
2	Нинди - какой	22	Ботка - каша	
3	Баллы – сладкий (-ая, -ое) Ничә - сколько	23	Кашык - ложка	
4	Суган - лук	24	Тәлинкә - тарелка	
5	Бәрәңге - картофель	25	Чынаяк - чашка	
6	Алты - шесть	26	Зәңгәр – синий (-яя, -ее)	
7	Җиде - семь	27	Күлмәк – платье (рубашка) Чалбар - брюки	
8	Сигез - восемь	28	Ки - одевай	
9	Тугыз - девять	29	Сал - снимай	
10	Ун - десять	30	Йокла - спи	
11	Кыяр - огурец	31	Бит - лицо	
12	Кәбестә - капуста	32	Кул - рука	
13	Кызыл - красный (-ая, -ое) Сары - жёлтый (-ая, -ое)	33	Өстәл - стол	
14	Яшел - зелёный(-ая, -ое) Кирәк - надо	34	Урындык - стул	
15	Юа -моет	35	Караватх - кровать	
16	Нәрсә кирәк – что надо	36	Яратам - люблю	
17		37	Бар - есть	
18		38		
19-20				
ПАССИВ СҮЗЛӘР (пассивный словарь)				

1-2 3-4	Бу нәрсә? – Это что? Хәерле көн – Добрый день	4-5 6-7	Нәрсә бар? – Что есть Күп - много	**7**
		ВСЕГО		**107**

Планирование деятельности по обучению детей татарскому языку в старшей группе (Проект "Уйный – уйный үсәбез") "

	Темы	Үткәрү вакыты	Сәгать	Бит
	Минем өем – Мой дом		**2**	
	"Минем өем"	Сентябрь 1 атна	1	60 бит
	«Шалкан» әкияте"	Сентябрь 1 атна	1	60 бит
	Яшелчәләр – Овощи		**21**	
	"Кишер үстерәбез"	Сентябрь 2 атна	1	61 бит
	"Баллы кишер"	Сентябрь 2 атна	1	61 бит
	Куян күчтәнәче"	Сентябрь 3 атна	1	62 бит
	"Бар матур бакча"	Сентябрь 3 атна	1	62 бит
	"Серле кәрзин"	Сентябрь 4 атна	1	62 бит
	Бар матур бакча"	Сентябрь 4 атна	1	63 бит
	"Серле янчык"	Октябрь 1 атна	1	63 бит
	"Яшелчәләр кибете"	Октябрь 1 атна	1	64 бит

	“Серле кәрзин”	Октябрь 2 атна	1	64 бит
	“Уйный-уйный эшлибез”	Октябрь 2 атна	1	65 бит
	“Без хезмәт яратабыз”	Октябрь 3 атна	1	65 бит
	“Төсләр туплар”	Октябрь 3 атна	1	66 бит
	“Төсләр дөньясы”	Октябрь 4 атна	1	66 бит
	“Юл маҗаралары”	Октябрь 4 атна	1	67 бит
	“Төсләр дөньясы”	Ноябрь 1 атна	1	67 бит
	“Уныш бэйрэме”	Ноябрь 1 атна	1	67 бит
	“Яшелчә салаты”	Ноябрь 2 атна	1	68 бит
	“Кем эшләми, шул ашамый	Ноябрь 2 атна	1	68 бит
	“Яшелчә ю”	Ноябрь 3 атна	1	69 бит
	“Яшелчәләр кибете”	Ноябрь 3 атна	1	69 бит
	“Уйныйбыз да, җырлыйбыз да”	Ноябрь 4 атна	1	70 бит
	Мониторинг		3	
	Ашамлыклар – Продукты		**7**	
	“Ашханә”	Ноябрь 4 атна	1	71 бит
	“Ашамлыклар”	Декабрь 1 атна	1	71 бит
	“Кибеттә”	Декабрь 1 атна	1	71 бит

	“Аю кунакка килгән”	Декабрь 2 атна	1	72 бит
	“Кунак килгән”	Декабрь 2 атна	1	72 бит
	“Кем нәрсә ярата?”	Декабрь 3 атна	1	73 бит
	Өстәл театры “Кем нәрсә ярата?”	Декабрь 3 атна	1	73 бит
	Савыт- саба - Посуда		**6**	
	“Туган көн”	Гыйнвар 2 атна	1	74 бит
	“Курчак Алиягә булыш”	Гыйнвар 2 атна	1	74 бит
	“Чәй табыны әзерлибез”	Гыйнвар 3 атна	1	75 бит
	“Өч аю”	Гыйнвар 3 атна	1	75 бит
	“Төсле чынаяклар”	Гыйнвар 4 атна	1	76 бит
	“Чисталыкта матурлык”	Гыйнвар 4 атна	1	76 бит
	Киемнәр – Одежда		**12**	
	“Туган көнгә яңа киемнәр”	Февраль 1 атна	**1**	**76 бит**
	Киемнәр кибетендә	Февраль 1 атна	1	77 бит
	“Курчакны киендер”	Февраль 2 атна	1	77 бит
	“Без киенәбез”	Февраль 2 атна	1	77 бит
	“Киенергә ярдәм ит”	Февраль 3 атна	1	78 бит
	“Курчакларга булышабыз”	Февраль 3 атна	1	78 бит
	“Алия йокларга җыена”	Февраль 4 атна	1	79 бит
	“Кибеттә”	Февраль 4 атна	1	79 бит

	“Хәерле көн”	Март 1 атна	1	80 бит
	“Ягымлы сузлщр”	Март 1 атна	1	80 бит
	“Курчак белән уйныйбыз”	Март 2 атна	1	81 бит
	“Шаян уенчыклар”	Март 2 атна	1	81 бит
	Өй җиһазлары – Мебель		**4**	
	Өстәл театры “Өч аю”	Март 3 атна	1	82 бит
	“Маша һәм өч аю”	Март 3 атна	1	82 бит
	“Кибеттә”	Март 4 атна	1	82 бит
	“Ни өчен киемнәр югалган?”-	Март 4 атна	1	83 бит
	“Туган көн” бәйрәме - Праздник “День рождение”		**9**	
	“Уйнарга яратабыз”	Апрель 1 атна	**1**	83 бит
	“Уенчыклар иленэ сәяхәт”	Апрель 1 атна	**1**	83 бит
	“Уйный-уйный үсәбез”	Апрель 2 атна	**1**	84 бит
	“Курчакның туган көне”	Апрель 2 атна	1	84 бит
	“Нәрсә бар?”	Апрель 3 атна	1	84 бит
	“Син нәрсә яратасың?”	Апрель 3 атна	1	85 бит
	“Бар, юк”	Апрель 4 атна	1	86 бит

	“Кем нәрсә ярата?”	Апрель 4 атна	1	86 бит
	Мониторинг		1	
	“Сабантуй” бәйрәме – Праздник Сабантуй		**6**	
	“Сабантуйга әзерләнәбез”	Май 2 атна	1	86 бит
	“”Без театр уйныйбыз”	Май 2 атна	1	87 бит
	“Күңелле Сабантуй уеннары”	Май 3 атна	1	88 бит
	“Биибез дә җырлыйбыз да”	Май 3 атна	1	88 бит
	“Сабантуй бәйрәме”	Май 4 атна	1	88 бит
	“Бездә Сабантуй”	Май 4 атна	1	89 бит
	Барлыгы :		67	

Мәктәпкә әзерлек төркеме (6-7 яшь) «Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар» проекты

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары

1. Ашамлыклар, кыргый хайваннар, кошлар, мәктәп темасына кергән сүзләрхисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру.
2. Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләренә өйрәтү.
3. Диалогик һәм монологик сөйләмне үстерү.
4. Мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә белергә күнектерү.

“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” **, “**Яшелчәләр”, “Савыт-

саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”, “Танышу”, “Тату гаилә”, “Дусларны сыйлыйбыз”, “Кунак килде”, “Кафега барабыз”, “Күңелле уеннар”, “Без циркта”, “Безнең дуслар”, “Чанашуабыз”, “Без биибез”, “Күңелле сәяхәт”, “Мәктәп”, “Без әкият яратабыз”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (танып – белү, уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру: *син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем, бу нәрсә, нишли, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың, син нишлисең, сикер- сикерәм, сикерә, йөгерә, төлке, йөгер-йөгерәм, чәк-чәк, өчпочмак, ящь, бүре, керпе, тавык, әтәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, җырла-җырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыйм, укыйм, дәфтәр.*

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә белергә өйрәтү.

Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү. Монологик сөйләмне үстерү.

МЕТОДИК КУЛЛАНМА

(“МӘКТӘПКӘ ИЛТӘ ЮЛЛАР” ПРОЕКТЫ) НИГЕЗЕНДӘ

МӘКТӘПКӘЧӘ ЯШЬТӘГЕ ТАТАР ТЕЛЕН ӨЙРӘНҮЧЕ

РУС ТЕЛЛЕ БАЛАЛАР ӨЧЕН ЛЕКСИК МИНИМУМ, 6-7 ЯШЬ.

СҮЗЛӘР (слова)	**САНЫ**(кол-во)
ЛЕКСИК МИНИМУМ (4-5 яшь) **Актив сүзләр:** әти, әни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш. (49 сүз) **Пассив сүзләр:** утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди? (13 сүз)	**4-5 лет** **62 слова**
+ ЛЕКСИК МИНИМУМ (5-6 яшь) **Актив сүзләр:** кишер, нинди, баллы, ничә, суган, бәрәңге, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, карават, яратам, бар (38 сүз) **Пассив сүзләр:** бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар? күп (7 сүз)	**5-6 лет** **45 слов**
+ ЛЕКСИК МИНИМУМ (6-7 яшь) **Актив сүзләр:** син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем? бу нәрсә? нишли?, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?,сикер, сикерәм, сикерә, йөгерә, төлке, йөгер, йөгерәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, әтәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, җырла, җырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыйм, укыйм, дәфтәр (58 сүз)	**6-7 лет** **60 слов**

Пассив сүзләр: нәрсә яратасың? (2 сүз)	
АКТИВ СҮЗЛӘР (активный словарь)	

1	Син кем? – Ты кто?	31	Йөгерәм - бегу	**58**
2-3	Хәерле көн – добрый день	32	Чәк-чәк – чак-чак	
4	Тычкан – мышь	33	Өчпочмак – треугольник	
5-6	Бу кем? – Это кто?	34	Яшь - лет	
7-8	Бу нәрсә? – Это что?	35	Бүре - волк	
9	Нишли? – Что делает?	36	Керпе - ёж	
10	Йоклый – спит	37	Тавык - курица	
11	Утыра – сидит	38	Әтәч - петух	
12	Ашый – кушает, ест	39	Үрдәк - утка	
13	Эчә – пьёт	40	Чана - санки	
14	Нишлисең? – Что делаешь?	41	Шуа - катается	
15	Ашыйм – кушаю, ем	42	Шуам - катаюсь	
16	Эчәм - пью	43	Бие - танцуй	
17	Уйный - играет	44	Бии - танцует	
18	Уйныйм - играю	45	Бийм – танцую	
19	Утырам - сижу	46	Ак - белый	
20	Барам - иду	47	Кара - чёрный	
21-22	Кая барасың? – Куда идёшь?	48	Җырла - пой	
23-24	Син нишлисең? – Ты что делаешь?	49	Җырлыйм - пою	
25	Сикер - прыгай	50-51	Зур рәхмәт – большое спасибо Китап	

26	Сикерәм – прыгаю	52-53	укый – книгу читает	
27	Сикерә - прыгает	54-55	Рәсем ясыйм - рисую	
28	Йөгерә - бежит	56	Укыйм - читаю	
29	Төлке - лиса	58	Дәфтәр - тетрадь	
30	Йөгер - беги			
1-2	**ПАССИВ СҮЗЛӘР** (пассивный словарь) Нәрсә яратасың? – Что любишь?			**2**
ВСЕГО				**167**

Планирование деятельности по обучению детей татарскому языку подготовительная группа (Проект “Без инде хәзер зурлар”)

№	Темалар	Үткәрү вакыты	Сәгать	Бит
	“Әйдәгез танышабыз”		**28**	
1	“Әйдәгез танышабыз”	Сентябрь 1 атна	1	92 бит
2	“Син кем?”	Сентябрь 1 атна	1	93 бит
3	“Әйдәгез танышабыз”	Сентябрь 1 атна	1	93 бит
4	“Хәерле көн”	Сентябрь 2 атна	1	94 бит
5	“Ягымлы сүзләр”	Сентябрь 2 атна	1	95 бит
6	“Мияу адашкан”	Сентябрь 2 атна	1	95 бит
7	“Син кем?”	Сентябрь 3 атна	1	96 бит
8	“Шалкан” әкиятен сәхнәләштерү	Сентябрь 3 атна	1	97 бит
9	“Бу кем?”	Сентябрь 3 атна	1	98 бит
10	“Бу нәрсә?”	Сентябрь 4 атна	1	98 бит

11	“Күз бүләкләре”	Сентябрь 4 атна	1	100 бит
12	Аю баласы дөнья белән таныша»	Сентябрь 4 атна	1	100 бит
13	“Кем нишли?”	Октябрь 1 атна	1	100 бит
14	“Яшелчәләр. Нәрсә?, нинди?, ничә?, Кем нишли?	Октябрь 1 атна	1	102 бит
15	“Бу нәрсә?”	Октябрь 1 атна	1	103 бит
16	“Дусларны сыйлыйбыз”	Октябрь 2 атна	1	103 бит
17	“Без кунак яратыбыз. Сыйлану”	Октябрь 2 атна	1	104 бит
18	“Батыр Мияу белән Куркак Куян”	Октябрь 2 атна	1	104 бит
19	“Нишлисең?”	Октябрь 3 атна	2	105, 106 битләр
20	“Дусларны сыйлыйбыз”	Октябрь 3 атна	1	106 бит
21	“Әйдәгез уйныйбыз”	Октябрь 4 атна	1	107 бит
22	“Без кунак яратыбыз. Сыйлану”	Октябрь 4 атна	1	109 бит
23	“Тату гаилә”	Октябрь 4 атна	1	109 бит
24	“Кунак килде”	Ноябрь 1 атна	1	109 бит
25	“Дусларым белән сыйланабыз”	Ноябрь 1 атна	1	111 бит
26	“Юмарт аю”	Ноябрь 1 атна	1	111 бит
27	“Дусларым белән сыйланабыз”	Ноябрь 2 атна	1	112 бит
	Мониторинг		3	

	“Кафега барабыз”		**26**	
28	“Кафеда”	Ноябрь 2 атна	1	113 бит
29	“Әйдәгез уйныйбыз”	Ноябрь 2 атна	1	113 бит
30	“Кафега барабыз”	Ноябрь 3 атна	1	113 бит
31	“Без кафеда”	Ноябрь 3 атна	1	115 бит
32	“Кая барасың?”	Ноябрь 3 атна	1	115 бит
33	“ Кафеда сыйланабыз”	Ноябрь 4 атна	1	115 бит
34	“Әниемнең туган көне”	Ноябрь 4 атна	1	116 бит
35	“Кафега барабыз”	Ноябрь 4 атна	1	116 бит
36	“Бәйрәм”	Декабрь 1 атна	1	117 бит
37	“Күңелле бәйрәм”	Декабрь 1 атна	1	118 бит
38	“Бергәләп уйныйбыз”	Декабрь 1 атна	1	118 бит
39	“Күңелле уеннар”	Декабрь 2 атна	1	119 бит
40	“Уйныйбыз”	Декабрь 2 атна	1	121 бит
41	“Бергәләп уйныйбыз”	Декабрь 2 атна	1	121 бит
42	“Спорт бәйрәменә әзерләнәбез”	Декабрь 3 атна	1	121 бит
43	“Спорт бәйрәмендә”	Декабрь 3 атна	1	122 бит
44	“Спорт бәйрәме”	Декабрь 3 атна	1	122 бит
45	“Бәйрәмгә барабыз”	Декабрь 4 атна	1	123 бит

46	“Мин барам”	Декабрь 4 атна	1	124 бит
47	“Көчлеләр, кыюлар, җитезләр”	Декабрь 4 атна	1	124 бит
48	“Казанда спорт бәйрәме”	Гыйнвар 3 атна	1	125 бит
49	“Спорт бәйрәмендә”	Гыйнвар 3 атна	1	126 бит
50	“Казанда спорт бәйрәме”	Гыйнвар 3 атна	1	126 бит
51	“Уеннар эстафетасында”	Гыйнвар 4 атна	1	126 бит
52	“Эстафетада катнашабыз”	Гыйнвар 4 атна	1	127 бит
53	“Җәнлекләр спорт бәйрәмендә”	Гыйнвар 4 атна	1	127 бит
	“Безнең дуслар”		**21**	
54	“Безнең дуслар”	Февраль 1 атна	1	128 бит
55	“Үрдәк дусларын тапты”	Февраль 1 атна	1	129 бит
56	“Безнең дуслар”	Февраль 1 атна	1	130 бит
57	“Акбай чана шуа”	Февраль 2 атна	1	130 бит
58	“Чана шуам”	Февраль 2 атна	1	132 бит
59	“Циркта”	Февраль 2 атна	1	133 бит
60	“Әйдә бие”	Февраль 3 атна	1	133 бит
61	“Без биибез”	Февраль 3 атна	1	134 бит
62	“Шаян кошлар”	Февраль 3 атна	1	136 бит
63	“Мияуның бүлмәсен бизибез”	Февраль 4 атна	1	136 бит

64	“Туган көнгә бүләк әзерлибез”	Февраль 4 атна	1	138 бит
65	“Урманда зур концерт”	Февраль 4 атна	1	139 бит
66	“Мияуның туган көне”	Март 1 атна	1	140 бит
67	“Туган көн табынында”	Март 1 атна	1	141 бит
68	“Акбай туган көнгә барырга әзерләнә”	Март 1 атна	1	142 бит
69	“Күңелле сәяхәт”	Март 2 атна	2	143,144 битләр
70	“Туган көн”	Март 2 атна	1	145 бит
71	“Күңелле сәяхәт”	Март 3 атна	2	146,147 битләр
72	“Урман китапханәсендә”	Март 3 атна	1	149 бит
	Мәктәптә		**26**	
	Мәктәптә	Март 4 атна	1	149 бит
74	Уку бүлмәсе	Март 4 атна	1	150 бит
75	“Күңелле сәяхәт”	Март 4 атна	1	152 бит
76	Өстәл театры “Терекәй”	Апрель 1 атна	1	152 бит
77	“Теремкәй” әкиятен сәхнәләштерү	Апрель 1 атна	1	154 бит
78	“Теремкәй”	Апрель 1 атна	1	157 бит
79	Өстәл театры “Кем нәрсә ярата”	Апрель 2 атна	1	157 бит
80	“Кем нәрсә ярата” сәхнәләштерү	Апрель 2 атна	1	159 бит
81	“Уйныйбыз”	Апрель 2 атна	1	160 бит

82	“Белем иленә сәяхәт”	Апрель 3 атна	1	160 бит
83	“Могҗизалар кыры	Апрель 3 атна	2	162 бит
84	“Без инде хәзер зурлар-мәктәпкә илтә юллар”	Апрель 4 атна	2	163 бит
85	“Уйныйбыз да, җырлыйбыз да”	Май 1 атна	1	164 бит
86	“Тыңлагыз, тыңлагыз! Балалар сөйләшә”	Май 1 атна	1	164 бит
87	“Мәктәпкә барабыз”	Май 1,2 атна	4	165 бит
88	“Сайу бул, бакча! Исәнме мәктәп.”	Май 3 атна	1	166 бит
89	“Сау булыгыз, уенчыклар! Сау булыгыз, апалар!”	Май 3 атна	1	167 бит
90 “	“Без инде хәзер зурлар-мәктәпкә илтә юллар”	Май 3 атна	1	167 бит
91	“Күңелле уеннар”	Май 4 атна	1	167 бит
92	“Уйныйбыз да уйныйбыз”	Май 4 атна	1	168 бит
93	“Без әкият яратабыз”	Май 4 атна	1	168 бит
	Мониторинг		3	
	Барлыгы		**101**	

2.3. «Туган телдә сөйләшәбез» проекты

«Туган телдә сөйләшәбез». Комплексы тематик план (2-3 яшь)

№	Проект темалары	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны
1.	**Танышу**	Танышу	6
2.	**Безнең балалар бакчасы**	Аю белән куян кунакка килгән Куянга өй төзибез Курчагым “Үчтеки, үчтеки” такмагын уку Курчакның туган көне Карусельгә сәяхәт Минем матур тубым Әминә Бикчәнтәеваның “Туп-туп, тубыбыз” шигырен уку Уенчыклар кибетендә	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
3.	**Көз**	Көз җитте Көзге яфраклар ”Безнең Алсу “ сериясеннән рәсем карау	1 1 1

		Яшелчәләр Куян кунакка килгән “Шалкан” әкияте Җиләк-җимешләр Әбидә кунакта Яшелчә бакчасында	1 1 1 1 1 1
4.	**Мин - дөньяның бер кешесе**	Минем исемем бар Бу — мин Мин –дөньяның бер кешесе	1 1 1
5.	**Гаилә**	Минем гаиләм Безнең гаилә Өйдәгез дуслашыйк Бу өйдә кем яши? Без чәбәкәй итәбез Уйнарга яратабыз “Гаилә” рәсемен карау Шәйхи Маннурның “Яратам” шигырен уку Өйдәгез уйныйбыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1
6.	**Кыш**	Ап-ак кар ява Алсу урамга җыена Кар бабай ясау Кыш рәсемен карау Кар ява А.Алиш “Куян кызы”	1 1 1 1 1 1
7.	**Яңа ел бәйрәме**	Яшел чыршы Әминә Бикчәнтәеваның «Беренче адым» шигырен уку Чыршы бизибез Куян чыршы янында Купшы чыршы	1 1 1 1 1 1

		Без музыка залында	
8.	**Минем әйләнә - тирәм**	Яраткан уен бүлмәбез Алсу бүлмәсе Безнең урам Безнең апа Алсу авырган Алсуда кунакта Безнең йортта нәрсәләр яши? Йорт кошлары Хайваннарны чакыру Маэмаем М.Җәлилнең “Әтәч” шигырен уку Гав исемле мәче баласы Габдулла Тукай “Гали белән Кәҗә” “Чуар тавык” әкияте Әкияттә кунакта	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
9.	**Әтиләр-бабайлар**	Зур гаилә Безнең әтиләр һәм абыйлар Бабайга кунакка барабыз Машина Самолет Булатның машинасына гараж ясау	1 1 1 1 1 1
10.	**Әниләр-әбиләр**	Кибеткә бару Әбидә кунакта Безнең әниләр Алсуны табибка алып барабыз Табибка барабыз Курчакны йоклату	1 1 1 1 1 1
11.	**Халык иҗаты**	Хайваннарны чакыру ”Йомры икмәк” рус халык әкиятен уку “Шалкан” әкиятен уку Авылда	1 1 1 1

		“Теремкәй” рус халык әкиятен уку Өч аю	1 1
12.	**Яз**	Урамда яз Яз җитә Яз Җәнлекләр урманда яшиләр Язгы урманда Күңелле ял итәбез Агачлар Каргалар Без уйныйбыз Яз килде Аваз культурасы А, Ә авазы Акбай һәм Мияу маҗаралары	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
13.	**Җәй**	Бүлмә гөлләре Бүлмә гөлләре Мультфильмда кунакта Саф һавада Чәчәкләр Балалар бакчасы ишегалдында Экология сукмагы буенча сәяхәт Су белән уен Мультфильмда кунакта Әнәс Кариның “Чебиләр” шигырен уку Рәхмәт, җәй! Уеннар	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
			105 сәгать

«Туган телдә сөйләшәбез» Комплекслы тематик план. Икенче кечкенәләр төркеме (3-4 яшь)

№	Проект темалары	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны
1.	**Исәнме, балалар бакчасы**	Танышу Өйдә кем яши? Мин малай, мин кыз Мияу белән танышу Әйдәгез танышыйк Әйдә дуслашыйк	1 1 1 1 1 1
2.	**Уенчыклар**	Минем яраткан уенчыкларым Минем яраткан уенчыкларым Карусельгә сәяхәт Без уйнарга яратабыз Йомшак уенчык карауТуп Туган көн Мияу кунакка килгән Уенчыклар кибете	1 1 1 1 1 1 1 1 1
3.	**Көз**	Алтын көз Көз килде Аваз культурасы, Ө авазы Куян үстергән кишер һәм помидор Яшелчә бакчасында “Шалкан” әкияте Җиләк-җимеш бакчасында Бакчада алмалар өлгерде Уйный-уйный саныйбыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1
4.	**Гаилә**	Өйдә кем яши? Безнең гаилә Качышлы уйныйбыз	1 1 1

		Тату гаилә Минем дуслар Әйдәгез дуслашыйк Минем туганнарым Безнең гаилә Әби күчтәнәче Дустыңны сыйла Сөт,чәй Кунакка барабыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1
5.	**Кыш**	Кар ява Алсуны урамга киендерәбез А.Алиш “Куян кызы” “Чанада шуабыз” рәсемен карау Кышкы уеннар “Куяннар”уенын өйрәнү	1 1 1 1 1 1
6.	**Яңа ел бәйрәме**	Тиздән чыршы бәйрәме Б.Рәхмәтнең “Кыш бабай” шигырен ятлау Уйныйбыз да, җырлыйбыз да Без бәйрәмгә әзерләнәбез Бәйрәм концерты Яңа ел бәйрәме	1 1 1 1 1 1
7.	**Минем йортым, минем шәһәрем**	Минем шәһәрем Мин “КамАЗ” оныгы “Әлли-бәлли итәргә...”бишек җыры Безнең урам Алсуның яңа өе Алсуда кунакта	1 1 1 1 1 1
8.	**Безнең авылда**	Безнең авылда Зурлар һәм кечкенәләр “Кем нәрсә ярата?”татар халык әкиятен сөйләү	1 1 1

		“Песи һәм песи балалары”рәсемен карау Ж.Тәрҗемановның”Үзен бик чиста йөртә”шигырен уку“Кем МИЯУ дип әйтте?” Йорт кошлары Р.Батулланың “Елак әтәч”әсәрен укуБез уйныйбыз	1 1 1 1 1 1
9.	**Ватанны саклаучылар көне**	Зур гаилә Безнең әтиләр һәм абыйлар Бабайга кунакка барабыз Ватанны саклаучылар көне Очучылар З.Туфайлованың “Шофёр булам”шигырен уку	1 1 1 1 1 1
10.	**8нче март**	Минем әнием Кояш гомере телим мин, әнием, сиңа! Без әнигә булышабыз Әбигә кунакка барабыз Мин әнинең ярдәмчесе Азат кунак чакыра	1 1 1 1 1 1
11.	**Кыргый хайваннар**	Урманда Аю белән куян “Өч аю”әкияте	1 1 1
12.	**Әкияттә кунакта**	“Теремкәй” рус халык әкиятен сөйләү Кыргый хайваннар “Төлке, куян һәм әтәч”әкиятен сәхнәләштерү	1 1 1 1
13.	**Яз**	Урамда яз Яз җитте Яз җыры	1 1 1

		“Кояш чык,чык,...” Язгы күренешләр Ак аю кунакка килгән Кошлар Х.Вахитның “Уңган сыерчык”шигырен укуБез уйныйбыз	1 1 1 1 1 1
14.	**Бәйрәмнәр**	Бәйрәмгә барабыз “Балалар бакчасында бәйрәм” дигән рәсем карау “Урманда зур концерт” - анимацион сюжет карау	1 1 1
15.	**Җәй**	Автобуста сәяхәт Ж.Тәрҗемановның “Кикрикүк” шигырен уку Мультфильмда кунакта М.Мазуновның “Кәҗә”шигырен уку “Кәҗә һәм кәҗә бәтиләре” рәсемен карау Чәчәкләр-тормыш яме Матур җәй, кил безгә Мин җәйне яратам “Карга” эндәшен уку Саф һавада Экология сукмагы буенча сәяхәтБез уйныйбыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
			105сәгать

«Туган телдә сөйләшәбез» Комплекслы тематик план. Уртанчылар төркеме (4-5 яшь)

№	Проект темалары	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны
1.	**Без балалар бакчасында**	Танышу	1

		Без балалар бакчасында	1
		Әкиятләр иленә сәяхәт	1
2.	**Мин - дөньяның бер кешесе**	Әти, әни һәм мин “Гаилә” рәсемен карау Г. Тукай “Безнең гаилә”шигырен уку Г. Тукай “Безнең гаилә”шигырен ятлауГаилә Мин һәм кешеләр	1 1 1 1 2 2
		“Көз һәм балалар” җыры Анимацион сюжет “Шалкан әкияте буенча” Әйдәгез, дуслашыйк.	2 1 1
3.	**Ю**	Б.Рәхмәт “Су” шигырен уку Б.Рәхмәт “Су” шигырен ятлау	1 1
		Качышлы уйныйбыз	1
4.	**Көз**	Көз килде “Көз”рәсемен карау	1 1
		Качышлы уйныйбыз	1
5.	**Куян күчтәнәчләре**	Куян күчтәнәчләре	2
		“Шалкан” әкияте	1
6.	**Көз күчтәнәчләре**	Җимешләр Р.Батулла “Аю Әппәс” әкиятен сөйләү	1 1
		Әйдәгез, уйныйбыз	1
7.	**Табын янында**	Ашамлыклар Әбине сыйла Сыйла Без кибеткә барабыз, ашамлыклар алабыз Аш бүлмәсе	2 1 1 1 1
		Безнең кунаклар Дустыңны сыйла Кунак сыйлау	1 1 1

8.	**Татар халык ашлары**	Татар халык ашлары	2
		Азат кунак чакыра	1
9.	**Безнең уенчыклар**	Безнең уенчыклар Әйдәгез уйныйбыз Уенчыклар белән уйныйбыз Уенчыклар кибете Без уйнарга яратабыз Уйныйбыз Минем яраткан уенчыкларым	3 1 1 1 1 1 1
		Уенчыклар Паркка сәяхәт Алсуның туган көне Яңа ел килә Ә.Бариның "Кыш"шигырен уку	2 1 1 1 1
10.	**Кыш**	Җәнлекләр кышка әзерләнә Җәнлекләр кышкы урманда А.Алиш"Куян кызы" Кыргый хайваннар Хәйдәрнең "Керпе туны"әкиятен уку Ә.Бариның "Кыш"шигырен уку	1 1 1 1 1 1
		Паркка сәяхәт Уйныйбыз Мияуга бүләк	1 1 1
11.	**Халык җәүһәрләре**	Киемнәр	2
		"Ни өчен киемнәр югалган"	1
12.	**Ватанны саклаучылар**	Безнең Армия Хәрби һөнәрләр Очучылар Без солдатлар К. Булатованың "Солдатлар" шигырен укуИң яхшы эти	1 1 1 1 1 1

		Уенчыклар үпкәләгән “Күңелле уеннар” Уенчыклар юабыз	1 1 1
13.	**8 март**	Әнием турында сөйлим З.Туфайлованың “Әни сүзе” шигырен ятлау	1 1
		Саннар	2
14.	**Яз**	Кар Бабай язны эзлиЯз бүләкләре Нур Гайсинның“Яз килә”шигырен уку“Без язны яратабыз”	1 1 1 1
		Уйныйбыз да, саныйбыз да	1
15.	**Күчмә кошлар**	Күчмә кошлар Х.Вахитның “Уңган сыерчык”шигырен укуБ. Рәхмәтнең “Яз ”шигырен ятлау	2
		Бергәләп өйрәник “Акбай һәм Мияу мажаралары”	1 1
16.	**Халык җәүһәрләре**	Кунак чакырабыз	2
		“Күңелле ял итәбез”	1
17.	**Апрель җитсә, исемеңне жырына куша тургай**	Габдулла Тукай Габдулла Тукайның “Кызыклы шәкерт”шигырен уку Габдулла Тукайның “Гали белән кәҗә” шигырен ятлау	2 1 1
		Без татарча сөйләшәбез	2
18.	**Йорт хайваннары**	Йорт хайваннары К.Ушинскийның “Хайваннар бәхәсе”әсәре	1 1
		Бу өйдә кем яши?	1
19.	**Минем дусларым**	“Торна белән Төлке” әкиятен уку“Без татарча сөйләшәбез” Ж.Тәрҗемановның ”Кикрикүк”шигырен уку А.Алишның”Чукмар белән Тукмар” әкияте буенча әңгәмә	2 1 1
		Без театр уйныйбыз	1

		Уйныйбыз	1
20.	**Сабантуй бәйрәме**	Сабантуйга әзерләнәбез Күңелле Сабантуй	1
		Сабантуй бәйрәме	1
			104 сәгать

«Туган телдә сөйләшәбез» Комплекслы тематик план. Зурлар төркеме (5-6 яшь)

	Проект темалары	**Эшчәнлек төрләре**	**Эшчәнлек саны**
1.	**«Яхшы сүз-җан азыгы»**	Танышу Ягымлы сүзләр Сыйла(катнаш эшчәнлек)	1 1 1
2.	**А. Алиш иҗаты**	А.Алиш- балалар язучысы. А.Алиш “Каз белән аккош”	1 1
		«Чукмар белән Тукмар» (катнаш эшчәнлек)	1
3.	**Хуш киләсең, ямьле көз!**	Җәйләр үтте, көзләр җитте. Көзге табигать	1 1
		“Шалкан” (катнаш эшчәнлек)	1
4.	**Көз күчтәнәчләре**	Яшелчәләр күргәзмәсенә сәяхәт Сыйлыйбыз	1 1
		“Баллы кишер” (катнаш эшчәнлек)	1
		Түтәлләрдә үсте яшелчә Яшелчәләр кибете Бар матур бакча	1 1
5.	**Мин яратам сине, Татарстан**	Мин яратам сине, Татарстан Туган җирем-Татарстан	1 1
		“Уйный-уйный эшлибез”	1

		Гүзәл туган ягыбыз Туган ил кайдан башлана?	1 1

		Мультфильм “Акбарс”	1
6.	**Төсләр дөньясы**	Төсләр Төсләр дөньясы	1 1
		“Юл мажаралары”.	1
7.	**Кем эшләми, шул ашамый**	Яшелчә салаты Яшелчәләр юабыз.	1 1
		“Кем эшләми, шул ашамый”	1
8.	**Җиләк-җимешләр**	Җимешләр Уйныйбыз да, җырлыйбыз да Җиләк-җимешләр	1 1 1
9.	**Минем гаиләм**	Безнең гаилә Әби, бабайларны хөрмәтлик.	1 1
		“Аш бүлмәсе”	1
10.	**Табын янында**	Савыт-саба кибетенә сәяхәт. Савыт-саба. Бергәләп өйрәнәбез. Курчак Алиягә булышЧәй табыны	1 1 1 1 1
		“Өч аю” .	1
11.	**Киемнәр дә безне бизиләр**	Кием кешене бизи Кием-салым кибетенә сәяхәт	1 1
		“Киемнәр кибетендә”	1
12.	**Салкын кыш Кышкы уеннар**	Салкын кыш Кышкы уеннар	1 2
		“ Хат ташучы Кар бабай.”	1
		Без суыктан курыкмыйбыз. Кыш	1 1
		“Киемнәр кибетендә”	1
		Кышкы уеннар Ел фасыллары	1 1

		Куян кызы	1
13.	**Кунак булсаң-тыйнак бул**	Без ашыйбыз Мин кунак яратам Бергәләп өйрәнәбез	1 1 1
14.	**Киемнәр**	Киенергә ярдәм ит Милли киемнәр.	1 1
		“Киемнәр кибетендә”	1
		Киемнәр дә безне бизиләр. Киемнәр дөняьсы	1 1
		”Ни өчен киемнәр югалган”	1
15.	**Йорт җиһазлары**	Матур әдәбият белән таныштыру. Өстәл театры “Өч аю”.Өй җиһазлары кибете.	1 1
		“Маша һәм өч аю”	1
16.	**Муса Җәлил безнең күңелләрдә.**	Муса Җәлил безнең күңелләрдә. “Батырлыкта-матурлык”.	1 1
		“Шаян уенчыклар”.	1
17.	**Кояш гомере телим мин, әнием,сиңа**	Без әни белән кибеткә бардык Әниләр бәйрәме	1 1
		“Өч кыз”	1
		Әни кирәк Әниемнең тәмле ашлары	1 1
		“Туган көн”	1
18.	**Без язны яратабыз**	Яз килә. Яз килә, яз!	1 1
		“Кем нәрсә ярата?”.	1
		Татар халык иҗаты аша язны тасвирлау Нәүрүз – яз бәйрәме Бар, юк	1 1 1
19.	**Безнең канатлы**	Күчмә кошлар	1

	дусларыбыз	Кошлар	1
		“Алтын ай” кибете	1
20.	**Габдулла Тукай иҗаты**	Габдулла Тукай Г. Тукайның “Кызыклы шәкерт” шигырен уку.	1 1
		Тукай әсәрләреннән төзелгән мультфильмнардан өзекләр карау.	1
		Г. Тукай “Безнең гаилә” “Гаилә” рәсемен карау	1 1
		Г. Тукай “Бала белән күбәләк”	1
21.	**Чисталыкта-матурлык**	Саулык-зур байлык Шигырь уку: Ә.Ерикәй “Чисталык сөябез”	1 1
		“Чисталыкта-матурлык”	1
22.	**Җиңү алып килде май**	Сугыш ветераннары белән очрашу	1
23.	**Кунак көтәбез**	“Винни-пух кунакка бара”.	1
		“Чебурашка”	1
24.	**Хәрәкәттә -бәрәкәт**	Минем яраткан спорт төре. Шигырь уку: В Хәйруллина “Туплар”	1 1
		Арыслан баласы һәм ташбака ничек җыр җырлаган	1
25.	**Чәчәкле җәй**	Чәчәкләр-тормыш яме Чәчәкле җәй.	1 1
		Сабантуй бәйрәме	1
26.	**Күңелле Сабантуй**	Күңелле Сабантуй уеннары Сабан туена әзерлек Сабан туена әзерлек	1 1 1
			102

«Туган телдә сөйләшәбез» Комплекслы тематик план .Мәктәпкә әзерлек төркеме (6-7 яшь)

	Проект темалары	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны

1.	**Әйдәгез, танышабыз!**	Әйдәгез, танышабыз Тәмле сүз – җан азыгы	1 1
		“Мияу адашкан”	1
1.	**Тату гаилә**	Минем өем Тату гаилә	1 1
		“Аю баласы дөнья белән таныша”	1
2.	**Абдулла Алиш иҗаты**	А. Алиш иҗаты белән танышу. А.Алиш “Сертотмас үрдәк” әкияте	1 1
		«Батыр Мияу белән куркак Куянкай»	1
3.	**Алтын көз**	Алтын көз Көз җитте	1 1
		“Шалкан”	1
5.	**Көзге байлык**	Яшелчәләр	2
		«Кем эшләми, шул ашамый”	1
6.	**Көз күчтәнәчләре**	Җиләк-җимешләр Көз күчтәнәчләре	1 1
		“Без сыйланабыз”	1
7.	**Икмәк – яшәү терәге**	“Игенченең тырышлыгы кырларыннан күренә” Кунак чакырдык	1 1
		“Юмарт аю”	1
8.	**Ашамлыклар**	Ашамлыклар Кунак көтәбез	1 1
		“Кафега барабыз”	1
9.	**Савыт-саба**	Савыт-саба	2
		“Тәмле” кафесы ачабыз	1
10.	**Өй җиһазлары**	Минем өем, өй җиһазлары	1
		“Тәмле” кафесында	1

11.	**Милли киемнәр**	Әбиемнең серле сандыгы Кием кешене бизи	1 1
		“Күңелле уеннар”	1
12.	**Минем туган җирем**	Татарстан буйлап сәяхәт Спорт бәйрәменә барабыз	1 1
		“Көчлеләр, кыюлар, җитезләр”	1
13.	**Башкалам - Казан**	Башкалам - Казан “Туган илем – туган өем”	1 1
		Әниләр бәйрәменә барабыз	1
14.	**Кыргый хайваннар**	Кыргый хайваннар	2
		“Циркта”	1
15.	**Ишек алдында**	Йорт кошлары Йорт хайваннары	1 1
		“Төлке һәм каз” мультфильмы	1
16.	**Кыш килде**	Кыш килде Кыш	1 1
		“Безнең дуслар”	1
17.	**Кышкы уеннар**	Кышкы уеннар Яңа ел бәйрәме	1 1
		“Кар малай” мультфильмы	1
18.	**Кыш** **Кышкы уеннар**	Кыш. Кышкы уеннар	2
		“Шаян кошлар”	1
19.	**Кышлаучы кошлар**	Кышлаучы кошлар Кошлар кафесы Кошларга ярдәм итик	2 1 1
		“Әйдә, бие!”	1
		“Урманда зур концерт”	1
20.	**Киемнәр**	Киемнәр Кышкы киемнәр	1 1

		“Акбай туган көнгә барырга әзерләнә”	1
21.	**Муса Җәлил**	Муса Җәлил	2
		“Мияуның туган көне”	1
22.	**И туган тел, и матур тел**	Бөтендөнья телләр көне И туган тел, и матур тел...	1 1
		“Урман китапханәсендә”	1
23.	**Безнең шәһәр**	Безнең шәһәр	2
		“Уйный-уйный укыйбыз”	1
24.	**Ямьле яз**	Ямьле яз	2
		«Урман мәктәбендә»	1
25.	**Әкияттә кунакта**	Әкияттә кунакта “Хуш киләсең, Нәүрүз!”	1 1
		“Теремкәй” әкиятен сәхнәләштерү	1
26.	**Күчмә кошлар**	Күчмә кошлар	2
		“Кем нәрсә ярата?”	1
27.	**Белем иленә сәяхәт**	Белем иленә сәяхәт Серле чәчәк Уку бүлмәсе	2 1 1
		“Уйный-уйный укыйбыз”	1
28.	**Мәктәп**	Без мәктәпкә барабыз	2
		“Без инде хәзер зурлар - мәктәпкә илтә юллар”	1
		“Юл маҗаралары”	1
29.	**Урман-безнең байлыгыбыз**	Урманда Нәрсә ул “Кызыл китап?”	1 1
		Габдулла Тукай	1
30.	**Габдулла Тукай**	Г. Тукай әкиятләренә сәяхәт Без - Тукай оныклары	1 1
		Г. Тукай “Шүрәле”	1

31.	**Әкияттә кунакта**	«Эш беткәч, уйнарга ярый» “Алтын бөртекләр” «Агачлар да авырый»	1 1 1
32.	**Белем иленә сәяхәт**	Могҗизалар кыры Белем иленә сәяхәт	1 1
33.	**Без уйнарга яратабыз**	Казанга спорт бәйрәменә барабызБез уйнарга яратабыз Сюжетлы-рольле уеннар	1 2 1
34.	**Җиңү бәйрәме**	Алар безгә җиңү бүләк итте Җиңү бәйрәме	1 1
35.	**Хуш бакчам, исәнме мәктәп**	Кабатлау. «Хуш бакчам, исәнме мәктәп»	1 1
			108 сәгать

2.4. Эш төрләре һәм формалары

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур. Төп эштөрләре булып түбәндәгеләр тора:

Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчык белән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу.

1. Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог.
2. Сюжетлы-рольле уеннар.
3. Әйлән-бәйлән, җырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып).
4. Театральләштерү, сәхнәләштерү: бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (әти-әниләргә, башка төркембалаларына).
5. Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, «Командир» уены, әйлән-бәйлән уены, зарядка уеннары.
6. Иҗади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
7. Ситуатив, логик күнегүләрне ишетеп, аңлап эшләү.
8. Үстерелешле диалоглар (өлкәннәр һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу).
9. Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, җырлау, кабатлау, ишеткән сүзне рәсемдә табып күрсәтү.
10. Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
11. Интерактив уеннар.

Укыту-методик комплектының эчтәлегеһәр
проект түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) тематик план;
2) эшчәнлек конспектлары;
3) балалар һәм эти-әниләр өчен эш дәфтәрләре;
4) аудиоязмалар;
5) анимацион күренешләр;
6) күрсәтмә, таратма материаллар;
7) диагностик материаллар.

Программа өч проектны, аларның төп максатларын һәм бурычла¬рын үз эченә ала.

2.5. Коррекцион һәм инклюзив эш *(Кушымта №1)*

Коррекцион һәм инклюзив педагогикага багышланган бүлектә түбәндәге атамалар һәм төшенчәләр кулланыла. Инклюзив белем бирү — махсус белем бирү ихтыяҗларының һәм индивидуаль мөмкинлекләрнең төрлелеген исәпкә алып, барлык балаларның белем алуы өчен тигез мөмкинлекләр тәэмин итү. Сәламәтлек мөмкинлекләре чикле (СМЧ) укучы — физик һәм (яки) психологик үсешендә психологик-медицина-педагогик комиссия тарафыннан расланган һәм махсус шартлар тудырылмыйча белем алуга тоткарлык тудыручы тайпылышлары булган физик зат. Җайлаштырылган (адаптацияләштерелгән) белем бирү программасы — сәламәтлек мөмкинлекләре чикле затларны психофизик үсеш үзенчәлекләрен, индивидуаль мөмкинлекләрен исәпкә алып укыту өчен җайлаштырылган һәм кирәк очракта күрсәтелгән затларның үсеш тайпы- лышларын коррекцияләүне һәм социаль адаптацияләүне тәэмин итүче белем бирү программасы. СМЧ затлар төркеменә: саңгыраулар, начар ишетүчеләр, башта ишетеп, соңрак ишетми башлаганнар, сукырлар, начар күрүчеләр, сөйләме нык бозылганнар, терәк-хәрәкәт аппараты (ТХА) тайпылышы булганнар, психик үсеш тоткарлыгы булганнар, интеллектуаль үсеш тоткарлыгы булганнар, аутистик спектры бозылганнар (АСБ), катлаулы дефектлары булганнар һ.б. керә. Катнаш юнәлештәге төркемнәрдә сәламәт балаларга һәм СМЧ балаларга белем бирү мәктәпкәчә оешманың белем бирү программасы буенча, тәрбияләнүчеләрнең психофизик үсеш үзенчәлекләрен һәм мөмкинлекләрен исәпкә алып, берләштереп алып барыла.

2.6. Татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү

Уку елы ахырында уртанчылар, уку елы башында зурлар төркеме балаларының“Минем өем” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

№	Баланың исеме, фамилиясе	**Биремнәр**					**Нәтиҗә**	
		1	**2**	**3**	**4**	**5**	**баллар**	**дәрәҗә**
		“Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча дүрт – биш рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”)	Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч)	Тирә - юньдәге предметларның сыйфатын, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь иү, раслау)		
1.	Коля							
2.	Оля							

Нәтиҗәләрне билгеләү	
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, сорауларга җавап бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, аралашуда бик үк актив түгел.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

Балаларның татар телендә аралаша белү дәрәҗәсен тикшергәндә кулланырга мөмкин булган биремнәр.

1. “Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.

1. ***Дидактик уен. "Бу кем?"*** *(I вариант)*

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай)

Уен эчтәлеге: Өй рәсеме. Өй тирәсендә гаилә әгъзалары рәсемнәре (комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр). Тәрбиячерәсемнәргә күрсәтеп сорый: Бу кем? ("Әни"...).

2. ***Дидиктик уен "Кем юк?"*** *(II вариант)*

(Лексика шул ук).Уен шул ук рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче бер рәсемне алып куя. Баладан сорый: "Кем юк?"("Әби"...)

Уенны интерактив тактада да, бала белән бала арасында диалог формасында да үткәрергә була)

3. ***Дидактик уен "Кәрзиндә нәрсә бар?"***

(Лексика: ипи, алма, сөт, чәй)

Уен эчтәлеге: Мияу кәрзин белән ашамлыклар алып килгән. Мияу ашамлык муляжларына күрсәтә, исемен сорый: "Бунәрсә?" ("Алма"...)

4. ***Дидактик уен "Нәрсә юк?"***

Мияу бер ашамлык муляжын яшереп куя: "Нәрсә юк?". Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. ("Алма"...) Уенны рәсемнәркулланып та үткәреп була.

5. ***Дидактик уен "Мин әйтәм, син күрсәт һәм әйт"***

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай; куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи, ипи, алма, сөт, чәй).

Уен эчтәлеге: Балага уенчык яисә уенчык рәсемнәре бирелә. Бала, тәрбияче әйткән уенчыкны яисә уенчык рәсемен табыпкүсәтергә һәм исемен кабатлап әйтергә тиеш.

6. ***Дидактик уен "Исемен әйтсәң бирәм"***

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)

Уен эчтәлеге: Тәрбияче өстәлендә уенчыклар яисә рәсемнәр. Тәрбияче балага уенчыкны(рәсемне) күрсәтә, сорый: "Бунәрсә?"- "Алма"... ; "Бу кем?"-"Әти"... Бала уенчык исемен дөрес әйтсә аңа уенчыклар, яисә таратма рәсемнәр бирелә.

7. ***Дидактик уен "Серле янчык"***

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)

Уен эчтәлеге: Балага уенчыклар күрсәтелә, исемнәрен әйтеп янчыкка салына. Бала янчыктагы уенчыкны капшап исеменәйтә, алып күрсәтә.

8. Дидактик уен "Әйе-юк"

Сүзнең дөрес үзләштерелүен тикшерү йөзеннән (аңлап яки аңламыйча әйтү) төрле вариантта сораулар бирелә: "Бу нәрсә?" - "Аю"...; "Бу аю?" - "Әйе, аю"...; "Бу куян?" - "Юк, песи"...

Югары балл (2.7-3) — сүз байлыгы җитәрлек, уенчык, әйберләрне үзлектән, аңлап дөрес күрсәтә, исемнәрен әйтә.

Уртача балл (2-2,6) - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-2) - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”).

Ситуатив күнегүләр:

а) Ситуатив күнегү “Куян аюга кунакка килә”. Ул ишектән кергәндә аюга нәрсә әйтә? (Ничек исәнләшә?), "Исәнме аю".

б) Ситуатив күнегү “Куян аюда кунакта булды”. Ишектән чыгып киткәндә куян аю белән ничек саубуллаша? (Нәрсә әйтә?)"Сау бул, аю".

в) Уен ситуациясе "Кунак сыйлау". Акбайда (Мияуда) кунакта.

Тәрбияче Акбай (Мияу) ролендә. Ул баланы, ашамлык, җиләк-җимеш (алма, груша, банан һ.б.) муляжлары белән"сыйлый". Тәрбияче баланың "рәхмәт" әйтә белүен билгели.

г) Уен ситуациясе "Дустыңны сыйла". Балаларны парлаштырып бер-берсен сыйларга тәкъдим итү. Рәхмәт әйтә белүләренбилгеләү.

д) Ситуатив күнегү "Акбайга ("Мияуга", "Курчакка", "Дустына") уенчык бүләк ит".

Югары балл (2,7-3) - бала ситуацияләрдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2.6) - тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән (1-2) - аңлый, сорауга җавапны русча әйтә.

3. Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч).

1. **Сүзле уен "Мин әйтәм - син эшлә" ("Командир").**
2. **Сүзле уен "Шаян уенчыклар"** (Уен баланың боерыкларны аңлы рәвештә үтәвен тикшерү өчен бирелә. Уенның эчтәлеге: Тәрбияче уенчыкка боерык бирә, мәсәлән: Утыр! Ә уенчык “ашый” башлый. Бала боерыкны дөрес итеп үтәпкүрсәтә).
3. **Югары дәрәҗә (2,7-3)** - бала боерыкны аңлап, дөрес үти.
4. **Уртача дәрәҗә (2-2,6)** - ялгыша.
5. **Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2)** - татарча аңламый, боерыкларны үтәми.

4.Тирә-юньдәге предметларның сыйфат билгеләрен, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.

1. ***Дидактик уен "Уенчык нинди?" (зур, кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур).***
 Уен эчтәлеге: зур-кечкенә уенчыклар күрсәтелә. Тәрбияченең "Нинди?" соравына бала уенчыкның исемен сыйфат билгесебелән әйтергә тиеш.
 -Нинди курчак? - Зур (кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур) курчак.Эш
 дәфтәрендәге 11 нче биремне кулланып була.
2. ***Дидактик уен "Тап, күрсәт һәм әйт" (чиста, пычрак).***
 Комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче әйткән рәсемне бала табып күрсәтә, әйтә.("Чиста туп","Пычрак аю"...).
 Эш дәфтәрендәге 13 нче биремне кулланып була.
3. ***Дидактик уен "Курчакка бүләк".***
 Тәрбияче зур курчакка- зур туп, кечкенә курчакка- кечкенә туп бүләк итәргә куша. “ Мә, зур туп ", “Мә, кечкенә туп".
4. ***Дидактик уен "Дөрес сана".***
 Санау күнекмәләрен билгеләү (1-5 кадәр). Тәрбияче уенчыклар, муляжлар санарга тәкъдим итә. Төркемдәге балаларны дасанарга була. "Ничә малай?", "Ничә кыз?".
5. ***Дидактик уен "Ничә?".***
 Санау күнекмәләрен тикшерү өчен шулай ук, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне дә кулланып була.
 - Ничә туп? - Биш туп.
 Югары дәрәҗә (2,7-3) - әйберләрнең сыйфат билгеләрен, күләмен исем белән кушып дөрес әйтә.

 Уртача дәрәҗә (2-2.6) - 1-2 билгесен әйтә.

 Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2) - әйберләрнең билгеләрен, күләмен рус телендә әйтә.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау).

1. Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз".

6. "Син кем?" соравына аңлап җавап бирүе билгеләнә. К нам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться: -Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля (Коля). -Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай (әйе, мин кыз).

1. ***<u>Уен ситуациясе "Кунак каршылыйбыз ".</u>***

а) Тәрбияче: К нам идут гости.

Спроси. "Кто там?". "Кем анда?" - Мин әби (бабай).

"Позови бабушку (дедушку)". - Әби (бабай) кил монда.

"Поздоровайся с бабушкой (дедушкой)" - Исәнме, әби (бабай).

"Спроси у бабушки (дедушки) как дела?" - Әби (бабай) хәлләр ничек? - Әйбәт, рәхмәт.

"Предложи бабушке (дедушке) сесть". - Әби (бабай) утыр.

"Предложи бабушке (дедушке) пить чай" - Мә, чәй, эч.

Скажи: "До свидания!" Сау бул, әби! (бабай).

б) Балага "кунак" белән исәнләшергә, хәлен сорарга, чакырып утыртырга, сыйларга ("аша,эч") һәм саубуллашырга тәкъдимителә.

Эш дәфтәрендәге 3 нче биремне кулланып була.

1. ***<u>Уен ситуациясе "Кунакларны сыйла".</u>***

Угости Акбай хлебом, Мияу молоком.

-Мә, Акбай ипи, аша. - Рәхмәт.

-Мә, Мияу сөт, эч. - Рәхмәт.

Эш дәфтәрендәге 16 нчы биремне кулланып була.

2. ***<u>Уен ситуациясе "Бер - береңне сыйла ".</u>***

(Ашамлык муляжлары кулланып) ***"Угости яблоком".***

- Мә, алма, аша. - Рәхмәт.

"Спроси, яблоко вкусное?"

- Алма тәмле? - Әйе, тәмле.

Эш дәфтәрендәге 6 нчы биремне кулланып була.

3. ***<u>Уен ситуациясе "Уенчыклар илендә"</u>***

1 . Ты пришел в магазин игрушек. Попроси игрушку, которая тебе нравится.

-Куян бир (әле).- Рәхмәт.

2. *Предложи поиграть с игрушкой.*

- Мә, туп, уйна. - Рәхмәт.

3. *Позови друга, предложи помыть игрушку.*

-Коля, кил монда. - Мә, туп, ю.

4. *Поменяйтесь игрушками. Попроси у друга игрушку, предложи ему свою .*

- Коля, туп бир - Мә, туп.

- Рәхмәт.

4. **Югары дәрәҗә (2,7-3)** - аралаша, сөйләм күнекмәләрен актив куллана.
5. **Уртача дәрәҗә (2-2,6)** - тәрбияче ярдәмендә аралаша.
6. **Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2)** - аңлый, русча җавап бирә.

7. **Уку елы ахырында зурлар, уку елы башында мәктәпкә әзерлек төркеме балаларының**

8.

№	Баланың исеме, фамилиясе	Биремнәр					Нәтиҗә	
		1	2	3	4	5	баллар	дәрәҗә
		“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”. “исәнмесез”, “ сау булыгыз”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал)	Үен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)		
	Коля							
	Оля...							

Нәтиҗәләрне билгеләү	
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

1. “Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.
(Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1. ***Дидактик уен “Бу нәрсә?”***
(Лексика: аш, ботка, сөт, кашык, тәлинкә, чынаяк). Уен
эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:
- Бу нәрсә? (“Аш”...)
2. ***Дидактик уен “Кәрзиндә нәрсә бар?”***
(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).
Уен эчтәлеге: Куян кәрзин белән яшелчәләр һәм җиләк-җимеш алып килгән. Куян сорый: “Нәрсә бар?” (“Кәбестә”...)
3. ***Дидактик уен “Нәрсә юк?”.***
(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).
Куян бер яшелчә муляжын яшереп куя: “Нәрсә юк?”. Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып тауткәрергә була.
4. ***Дидактик уен “Дөресен әйт”.***
(Лексика: күлмәк, чалбар, сарафан, өстәл, урындык, карават).
Уен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрнең исемен атый һәм күрсәтә.

Югары балл (2.7-3) — сүз байлыгы җитәрлек, яшелчәләр, савыт-сабалар, киемнәр, өй җиһазлары атамаларын аңлапдөрес күрсәтә, исемнәрен әйтә һәм куелган сорауларга җавап бирә.
Уртача балл (2-2,6) - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-2) - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану (“Исәнме”, “Сау бул”, “Рәхмәт”, “Исәнмесез”, “ Сау булыгыз”).
Ситуатив күнегүләр (уртанчылар төркемендәге ягымлы сүзләр бүлеген кара):
а) Поздоровайся с Акбаем. б)
Спроси как дела у Акбая.
в) Скажи спасибо Акбаю. Спроси как дела.г)
Попрощайся с Акбаем.

д) Поздоровайся с воспитателем, Мияу и Акбай.е)
Попрощайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

Югары балл (2.7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2,6) – уен ситуацияләрен тәрбияче ярдәмендә төзи.

Уртачадан түбән балл (1-2) – аңлый, җавап бирә алмый.

3. Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал).

Балаларның боерыкларны бирә белү күнекмәләрен тикшерү. Балалар бер-берсенә боерык бирәләр. Саша, аша! –Саша ашау хәрәкәтләре күрсәтә. Алга таба Саша үзе башка балага боерык бирә һәм шундый тәртиптә дәвам ителә.

(Лексика: кил, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал).

Югары балл (2,7-3) – 8-9 сүз.

Уртача балл (2-2.6) – 5-6 сүз.

Уртачадан түбән (1-2) – 1-2 сүз.

4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

1. ***Сюжетлы-рольле уен “Кибет”***

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куя белүләрен максат итеп куясың. Уен яшелчә,киемнәр, савыт-саба, өй җиһазлары рәсемнәре кулланып үткәрелә.

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

2. ***Дидактик уен “Нинди?”.***

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.
Әйберләрне билгесен ачыклау өчен бирелә торган сорауга аңлап җавап бирү һәм ул сорауларны үзлектән куя белү.(Лексика: нинди?
кызыл, сары, яшел, зәңгәр).

3. ***Дидактик уен “Ничә?”.***

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

4. ***Дидактик уен “Дөрес сана”.***

Тәрбияче уенчыклар, муляжлар, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне санарга тәкъдим итә. Балалар бер-берсенә сорау бирәләр һәм җавап бирәләр. Шулай ук, сорауны тәрбияче үзе дә бирә ала. *“Ничә...?”*.

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – диалогта 3 сорауны да аңлап куллана.**<u>Уртача балл (2-2.6)</u>** – диалогта 2 сорауны аңлап куллана**.**

<u>Уртачадан түбән (1-2)</u> – диалогта 1 сорауны аңлап куллана**.**

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау).

1. ***<u>Уен ситуациясе “Әйдәгез танышабыз”.</u>***

“Син кем?” соравына аңлап җавап бирүе билгеләнә.

К вам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться:

- Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля яки Коля).
- Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай).

2. ***<u>Уен ситуациясе “Кунак каршылыйбыз”.</u>***

а)Тәрбияче:

- К нам идут гости. Спроси. “Кто там?”. “Кем анда?”
- Мин Акбай.
- Позови Акбая.

Акбай, кил монда. б)У Акбая сегодня день рождение. Подари свою игрушку

- Акбай, мә кызыл туп.
- Рәхмәт.

в) Угости гостей супом или кашей.

- Мә, аш (ботка) (аша).
- г)Что бы сьесть угощение попроси ложку.
- Кашык бир.
- Нинди кашык?
- Зур, матур, зәңгәр кашык.
- Рәхмәт.

3. <u>Уен ситуациясе “Кибеттә”.</u>

Бала белән бала аралашуы тикшерелә.

- Исәнме! Хәлләр ничек?
- Әйбәт, рәхмәт.
- Аю бир.
- Нинди аю?
- Зур аю, чиста аю, матур аю.
- Ничә?
- Ике аю.
- Мә, ике аю.
- Рәхмәт.
- Сау бул.

Югары балл (2,7-3) – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

Уртача балл (2-2.6) – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

Уртачадан түбән (1-2) – аңлый, русча җавап бирә.

Уку елы ахырында мәктәпкә әзерлек төркеме балаларының

“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

№	Баланың исеме, фамилиясе	Биремнәр					Нәтиҗә	
		1	**2**	**3**	**4**	**5**	**баллар**	**дәрәҗә**
		“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “исәнмесез”, “сау бул”, “сау булыгыз”, “рәхмәт”, “зур рәхмәт”, “хәерле көн”, “хәлләр ничек?”, “әйбәт”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал, бие, жырла, йөгер, йокла)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау куя белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)		
1.	Коля							
2.	Оля							

Нәтиҗәләрне билгеләү	
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

1. **“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)**

1. ***Дидактик уен “Бу нәрсә?”***

(Лексика: тычкан, бүре, төлке, керпе, тавык, әтәч, үрдәк, аю).Уен
эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

- Бу нәрсә? (“бүре”...)

2. ***Дидактик уен “Портфельдә нәрсә бар?”***
(Лексика: китап, дәфтәр, рәсем, мәктәп).
Уен эчтәлеге: Тәрбияче портфельдән рәсемнәр яки предмет алып күрсәтә, исемен сорый:
-Портфельдә нәрсә бар?- (“Дәфтәр бар”...)

3. ***Дидактик уен “Портфельдә нәрсә юк?”***
Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4. ***Дидактик уен “Дөресен әйт”***
(Лексика: чәк- чәк, өчпочмак, бәрәңге, аш, ботка, су).
Уен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрне атый.
Югары балл (2.7-3) — 10-14 сүз.

Уртача балл (2-2.6) – 7-9 сүз.

Уртачадан түбән балл (1-2) – 1-6 сүз.

2. Ягымлы сүзләр куллану
(“Исәнме”, “Исәнмесез”, “Сау бул”, “Сау булыгыз”, “Рәхмәт”, “Зур рәхмәт”,“Хәерле көн”,“Хәлләр ничек?”, “Әйбәт”)

Ситуатив күнегү:

Телефоннан сөйләшү.
Эш дәфтәрендәге 1 нче биремне кулланып була.
Югары балл (2,7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2,6) – тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-2) – аңлый, сорауларга җавапны русча бирә.

3. Боерыкны бирә белү.

(Лексика: кил монда, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал, йөгер, бие, җырла, йокла).

<u>Дидактик уен: “Командир”</u>

Эш дәфтәрендәге 9 нчы биремне кулланып була**.**Бер
бала икенче балага боерык бирә. Мәсәлән:

-Коля, сикер! (Коля сикереп күрсәтә).

-Коля, син нишлисең?(Колядан сорый) – Мин сикерәм.

-Коля нишли? (Башка баладан сорый) – Коля сикерә.

<u>Югары балл (2,7-3)</u> — 11-13 сүз белән боерык бирә, син нишлисең, нишли сорауларын бирә белә.

<u>Уртача балл (2-2,6)</u> – бары боерык бирә, сорауларны куя алмый.

<u>Уртачадан түбән балл (1-2)</u> – 1-5 сүз белән боерык бирә, сорауларны русча әйтә.

4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү.
(Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)

<u>1. Уен ситуацияләре:</u>

а) “Кибет” (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)

б) “Телефоннан сөйләшү” (Кая барасың? Син нишлисең?)в)
“Танышу” (Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли?)

<u>2. Сюжетлы-рольле уен “Кибет”</u>

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куллана белүләре тикшерелә.Уен яшелчә, киемнәр,савыт-саба, өй җиһазлары, йорт кошлары, уенчык рәсемнәре кулланып үткәрелә.

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

2. ***<u>Дидактик уен “Нинди?”.</u>***

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.(Лексика:
кызыл, сары, яшел, зәңгәр, ак, кара).

3. ***<u>Дидактик уен “Сана”.</u>***

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – сорауларны аңлап куллана**.**

<u>Уртача балл (2-2,6)</u> – аңлый, тәрбияче ярдәме белән куллана**.**
<u>Уртачадан түбән (1-2)</u> – русча җавап бирә.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)

1. ***<u>Уен ситуациясе “Әйдәгез танышабыз”</u>***
- Исәнмесез. Син кем? - (Мин Оля яки Коля).
- Мин кыз. Син кыз? - (Юк, мин малай).
- Сиңа ничә яшь?- (6 (7) яшь).

2. ***<u>Уен ситуациясе “Телефоннан сөйләшү”.(диалогны сан, сыйфат, куләм берәмлеге кертеп баетырга була)</u>***
- Исәнме. Хәлләр ничек?
- Әйбәт.
- Нишлисең?
- Мин уйныйм. Син нишлисең?
- Мин ашыйм.
- Нәрсә?
- Алма ашыйм.
- Алма тәмле(ме)?
- Әйе, алма тәмле.
- Сау бул.

3. ***<u>Уен ситуациясе “Кая барасың?”</u>*** (*мәктәп, кафе, цирк һ.б.*)
- Исәнме! Хәлләр ничек?
- Әйбәт, рәхмәт.
- Кая барасың?

- Кафега барам.
- Кафеда нәрсә бар?
- (ашамлыклар атарга мөмкин)
- Саша нишли?
- Саша бәрәңге ашый.

4.***<u>Ситуатив күнегү.</u>*** а)

Син нишлисең?

- Мин биим (утырам, сикерәм, ашыйм, эчәм, уйныйм, йөгерәм, җырлыйм, йоклыйм).

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

<u>Уртача балл (2-2.6)</u> – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

<u>Уртачадан түбән (1-2)</u> – аңлый, русча җавап бирә.

2.7. Ата- аналар белән эш *(Кушымта №2)*

- Икенче кечкенәләр төркеменә яңа килгән татар милләтеннән булган балаларның ата – аналары белән анкета үткәрү.
- Ата – аналар җыелышында чыгышлар ясау.
- Консультацияләр үткәрү.
- Ачык ишекләр көне үткәрү.
- Балалар бакчасының сайтында информацияләрне яңартып тору.
- “Татарча сөйләшәбез” – “Говорим по – татарски” папкаларындагы информацияләрне яңартып тору.
- Индивидуаль консультацияләр бирү, әңгәмәләр үткәрү.
- Ата- аналарның, балаларның рәсемнәре күргәзмәсе үткәрү.

2.8. Педагогик коллектив белән эш *(Кушымта №3)*

- Педагоглар өчен татар теленә өйрәтү курслары үткәрү.
- Педагогик киңәшмәләрдә чыгышлар ясау.

- Консультацияләр бирү.
- Төркем тәрбиячеләре һәм белгечләр белән берлектә бәйгеләр үткәрү.
- Ачык ишекләр көнендә эшчәнлек күрсәтү.

2.9. Мәктәп белән бәйләнеш *(Кушымта №4)*

- Мәктәп һәм бакча балалары белән уртак бәйрәмнәр үткәрү.
- Ата- аналар җыелышларына гимназия һәм мәктәп укытучыларын чакыру.
- Үзара эшчәнлек һәм дәресләр карау.

III НЧЕ БҮЛЕК. ОЕШТЫРУ

3.1. Татар телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар

1. Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар.
2. Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, ани-мацион сюжетлар, мультфильмнар).
3. Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек (таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, җырлы-биюле уеннар, театрэшчәнлеге өчен атрибутлар).
4. Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар).
5. Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар).
6. Интерактив уеннар.
7. Эш дәфтәрләре.

Программалы - методик яктан тәэмин ителеш

Зарипова З.М., Кидрячева Р. Г. Балалар бакчасында рус телле балаларга татар теле өйрәтү программасы. «Идел-Пресс»,2013.

Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 4-5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер»,2011.

Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер»,2012.

Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 6-7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Татарстанкитап нәшрияты», 2012.

Предметлы - үстерелешле әйләнә тирәлекЭш дәфтәрләре

Кидрячева Р.Г. «Татарча сөйләшәбез». 4-5 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, «Хәтер», 2012.

Кидрячева Р.Г. «Татарча сөйләшәбез». 5-6 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, «Хәтер», 2012.

Кидрячева Р.Г. «Татарча сөйләшәбез». 6-7 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, “Татарстан китап нәшрияты», 2012.

Тавышлы күрсәтмәлелек

Кидрячева Р.Г. “Минем өем” проеты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу”компаниясе, 2012.

Кидрячева Р.Г. “Уйный- уйный үсәбез” проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектынааудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012.

Кидрячева Р.Г. “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар”, проекты буенча 6-7 яшьлек балалар өчен укыту-методиккомплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012.

Кидрячева Р.Г. “Минем өем” проекты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. “Аксу” компаниясе, 2012.Кидрячева Р.Г. “Уйный-

уйный үсәбез” проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. “Аксу” компаниясе, 2012.

Күрсәтмә, таратма материаллар, театр эшчәнлеге өчен атрибутлар.

“Минем өем” проекты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен

1.А4 форматында күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Бабай, әби, әти, әни, малай, кыз.	Һәрберсе1 данә
	Зур уенчыклар: курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина. Кечкенә уенчыклар: курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыклар» Ипи, алма, чәй, сөт.	Һәрберсе 1 данә
	«Уенчыклар»	Һәрберсе

	Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина. курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина – пычрак уенчыклар.	1 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: «Куян өйгә керә, өйдә аю утыра». «Куян өйдән чыга, саубуллаша».	Һәрберсе 1 данә
	Рәсемнәр: 1 куян, 2 куян, 3 куян, 4 куян, 5 куян; 1 аю, 2 аю, 3 аю, 4 аю, 5 аю; 1 курчак, 2 курчак, 3 курчак, 4 курчак, 5 курчак; 1 туп, 2 туп, 3 туп, 4 туп, 5 туп; 1 машина, 2 машина, 3 машина, 4 машина, 5 машина; 1 песи, 2 песи, 3 песи, 4 песи, 5 песи; 1 эт, 2 эт, 3 эт, 4 эт, 5 эт.	Һәрберсе1 данә
2.А3 форматында өй рәсеме.	Өй макеты	1 данә
3. А 5 форматында таратма рәсемнәр.	«Минем гаилә» Бабай, әби, әти, әни, малай, кыз.	Һәрберсе 15 данә
	«Ашамлыклар» Ипи, алма, чәй, сөт.	Һәрберсе 15 данә
	«Уенчыклар» Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һәрберсе 15 данә
4. Театр эшчәнлеге өчен атрибутлар	Битлекләр: бабай, әби, әти, әни, малай, кыз, куян, аю, песи, эт.	Һәрберсе 15 данә

.		
Бармак уеннары өчен атрибутлар	бабай, әби, әти, әни, малай, кыз, эт Акбай, песи Мияу, аю, куян.	Һәрберсе 15 данә

“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен

1. Күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәр («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киемнәр: күлмәк(кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе1 данә
	«Уенчыклар» Зур уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе1 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет, сок.	Һәрберсе 1 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Җиләк-җимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша.	Һәрберсе1 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе1 данә

	«Киемнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары,яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе1 данә
	«Өй җиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе1 данә
	«Төсләр» Палитра: зәңгәр, кызыл, сары, яшел.	Һәрберсе 1 данә
	«Саннар»10)	Һәрберсе 1 данә
2. Таратма рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәре: («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киемнәр: күлмәк(кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Уенчыклар» Зур уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет, сок.	Һәрберсе 15 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Җиләк-җимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша.	Һәрберсе 15 данә

	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 15 данә
	«Киемнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары,яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Өй җиһазлары» Зур рәсемнәр: караватр, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).Кечкенә рәсемнәр: кровать, стул, стол - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
3.Буяу өчен график рәсемнәр	1 аю, 2 куян, 2 машина, 2 курчак, 3 бәрәңге, 4 кәбестә, 4 курчак, 5 песи, 6 алма, 6 кыяр, 7 туп, 7 бәрәңге, 8 кишер, 9 суган, 10 эт.	Һәрберсе 15 данә
4.Театр эшчәнлеге өчен атрибутла р.	Битлекләр: кишер, суган, кыяр, бәрәңге, кәбестә, алма.	Һәрберсе 15 данә
5. Театр эшчәнлеге өчен атрибут лар.	1.Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Өч аю»: әти аю, әни аю, балааю. 2. Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Кем нәрсә ярата»: песи, эт, аю,куян, кәҗә, әтәч. өстәл (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); урындык (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); карават (зур, уртача зурлыкта, кечкенә).	Һәрберсе1 данә Һәрберсе1 данә

“Без инде хәзер зурлар-мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча 6-7 яшьлек балалар өчен

1.А 4 форматын а күрсәтмә рәсемнәр.	Үрдәк, бүре, әтәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап, альбом, клей, линейка,ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	Һәрберсе1 данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәкчана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгерә, төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгерә, куян сикерә, тычкан ашый, әтәч җырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, әни кул юа, әти йоклый, малай утыра, кыз бит юа, әби утыра, бабй йоклый.	Һәрберсе1 данә
2. А 5 форматында таратма рәсемнәр.	Үрдәк, бүре, әтәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап, альбом, клей, линейка,ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	Һәрберсе 15 данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә

	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәкчана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгерә, төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгерә, куян сикерә, тычкан ашый, әтәч җырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, әни кул юа, әти йоклый, малай утыра, кыз бит юа, әби утыра, бабай йоклый.	Һәрберсе 15 данә

8x10 форматында пиктограммалар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчә, уйный, сикерә, йөгерә, укый, рәсем ясый, җырлый,чана шуа, мин, кыз, малай, әби, бабай.	Һәрберсе 15 данә
15x20 форматында пиктограммалар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчә, уйный, сикерә, йөгерә, укый, рәсем ясый, җырлый, чана шуа, мин, кыз, малай, әби, бабай, куян, төлке, песи, эт, аю, әтәч, тавык, үрдәк,керпе, тычкан.	Һәрберсе1 данә

3.2. Материаль - техник яктан тәэмин ителеш

Татар теле кабинеты	Белем бирү эшчәнлеге, индивидуаль, коррекционэш, ата-аналар, педагоглар өчен консультацияләр, ачык эшчәнлекләр .	Зурлар һәм балалар өчен өстәлләр, урындыклар, компьютер, принтер, интерактив такта, ноутбук, магнитофон, уенчыклар, дидактик, интерактивуеннар, балалар әдәбияты, тематик папкалар, альбомнар, укыту -методик комплект (демонстрацион, таратма материал, аудио, видео дисклар, маскалар,театрларның төрле төрләре),ТР һәм РФ символикасы.

Көндәлек эш тәртибе 2023-2024 еллар

Үткәрү вакыты	Эш тәртибе	Көннәр
8.00-8.10	Беренче кекенәләр төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру №1	Душәмбе
8.20 -8.35	Икенче кечкенәләр төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру №9	
8.40-9.00	Индивидуаль эш №10	
9.10-9.35	Шөгылләргә әзерлек	
9.40-10.05	Зурлар төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру № 2	
10.20-10.40	Уртанчылар төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру №10 (урам)	
10.50-11.20	Мәктәпкә әзерлек төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру №4(урам)	
11.25-12.20	Урамда аралашу, хәрәкәтле уеннар өйрәнү.	
12.30-13.00	Төшке аш	

13.00-15.40	Шөгыльләр өчен уеннар ясау	
10.20-11.30 11.35-12.20 12.30-13.00 13.00-15.00 15.30-16.00 16.00-16.30 16.40-17.00 17.05-17.20 17.30-18.00	Яңа уеннар туплау Индивидуаль эш №4(урам) Төшке аш Этнокультура -төбәк өлеше почмагына яңа материаллар туплау Мәктәпкә әзерлек төркемнедә шөгыль№ 4 Кабинетны яңа уеннар белән туплау Индивидуаль эш №10 Индивидуаль эш №2 Ата-аналар белән консультацияләр	Сишәмбе
8.00-8.10 8.20-8.35 8.40-9.00 9.00-9.25 9.35-10.00 10.10-10.30	Беренче кечкенәләр төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру №1 Икенче кечкенәләр төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру №9 Шөгылләргә хәзерлек эше Зурлар төркемендә шөгыль№ 2 Зурлар төркемендә шөгыль№ 2 Уртанчылар төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру №10	Чәршәмбе

10.35-11.00 11.10-12.00 12.30.13.00 13.00-15.35 15.40-16.10	Индивидуаль эш №2 Саф һавда хәрәкәтле уеннар уйнау Төшке аш Тәрбиячеләр белән консультацияләр Түгәрәк эше	
10.20-10.50 11.00-11.25 11.30-12.25 12.30-13.00 13.00-15.00 15.15-15.35 16.00-16.25 16.30-18.00	Саф һавда хәрәкәтле уеннар уйнау. Зурлар төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру № 2 Шөгылләргә хәзерлек эше Төшке аш Иҗади төркем җыелышы Дидактик уеннар хәзерләү Индивидуаль эш №2 Ата-аналар белән консультацияләр	Пәнҗешәмбе
8.00-8.10 8.20-8.35 8.40-9.00 9.00-9.30 9.40-10.10 10.20-10.40	Беренче кечкенәләр төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру №1 Икенче кечкенәләр төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру №9 Шөгыльгә хәзерлек эше Мәктәпкә әзерлек төркемнедә шөгыль № 4 Мәктәпкә әзерлек төркемнедә шөгыль № 4 Уртанчылар төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру №10 (урам)	Җомга

Татар теле Нургалиева

10.50-12.20 12.30 -13.00 13.00-15.40	Саф һавда хәрәкәтле уеннар уйнау№2 Төшке аш Күрсәтмә әсбаплар әзерләү		

тәрбиячесе: Д.Ә

Көндәлек   эш тәртибе 2023-2024еллар

Татар теле тәрбиячесе:Файзерахманова Л.И.

Үткәрү вакыты	Эш тәртибе	Көннәр
10.20-11.25 11.35-11.55 12.00-12.20 12.30-13.00 13.10-15.00 15.15-15.40 15.50-16.20 16.30-18.00	Кабинетны яңа уеннар белән туплау Уртанчылар төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру№3 (урам) Саф һавда хәрәкәтле уеннар уйнау №7 Төшке аш Яшь тәрбиячеләр белән консультацияләр Зурлар төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру №7 Индивидуаль эш №8 Ата-аналар белән консультацияләр	Дүшәмбе
8.10 -8.20 8.30-8.55 9.00- 9.25 9.35-10.00 10.20-10.50 1100.-11.30 11.35-11.55 12.00-12.30 12.30-13.00 13.00-15.35 15.40-16.10	Беренче кечкенәләр төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру№6 Шөгыльләргә хәзерлек эше Зурлар төркемнедә шөгыль № 7 Зурлар төркемнедә шөгыль №7 Мәктәпкә хәзерлек төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру №8 Индивидуаль эш №7 Икенче кечкенәләр төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру№5(урам) УМК почмакларын тулыландыру Төшке аш Шөгыльләр өчен уеннар ясау Түгәрәк эше	Сишәмбе
10.20-11.25 11.35-12.00 12.30-13.00 13.00-15.00 15.15-15.30 15.40-16.00 16.00-16.30 17.10-18.00	Шөгыльләргә хәзерлек эше Дидактик уеннар хәзерләү Төшке аш Тәрбиячеләр белән консультацияләр уздыру,бәйгеләргә хәзерлек. Икенче кечкенәләр төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру№5 Индивидуаль эш №8 Мәктәпкә әзерлек төркемнедә шөгыль № 8 Этнокультура -төбәк өлеше почмагына яңа материаллар туплау	Чәршәмбе
8.00-8.50	Индивидуаль эш №5	Пәнжешәмбе

9.10-9.20 9.50- 10.05 10.15-10.40 10.50-12.20 12.30-13.00 13.05-14.00 14.00-15.00 15.15-15.35	Беренче кечкенәләр төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру№6 Икенче кечкенәләр төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру №5 Зурлар төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру №7 Урамда аралашу, хәрәкәт. уеннар өйрәнү Төшке аш Иҗади төркем җыелышы Төркемләрдәге стендларны туплау Уртанчылар төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру№3	
8.10-8.50 9.00-9.20 10.00-10.20 10.30-11.00 11.10-11.40 11.45-12.20 12.30-13.00 13.00-15.40	Шөгыльләргә хәзерлек эше Беренче кечкенәләр төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру№6 Уртанчылар төркемендә уен аша режим вакытларында тел мөхите булдыру№5 Мәктәпкә әзерлек төркемнедә шөгыль № 8 Мәктәпкә әзерлек төркемнедә шөгыль № 8 Индивидуаль эш №8 Төшке аш Кабинетны уеннар белән тулыландыру	Җомга

3.3. Белем бирү эшчәнлеге челтәре

2023-2024 нче уку еллары өчен оештырылган уку эшчәнлеге

Татар теле тәрбиячесе: Нургалиева Д.А.

Дүшәмбе

8.00-8.10 (р.м. беренче кечкенәләр төркеме №1)

8.20-8.35 (р.м. икенче кечкенәләр төркеме№9)

9.40-10.05(р.м.зурлар төркеме №2)

10.20-10.40 (р.м. уртанчылар төркеме №10) урам

10.50-11.20 (р.м. мәктәпкә хәзерлек төркеме №4) урам

Сишәмбе

16.00-16.30(мәктәпкә хәзерлек төркемендә шөгыль №4)

Төркемнәрдә уеннар,җырлар өйрәнү.

Чәршәмбе

8.00-8.10 (р.м. беренче кечкенәләр төркеме №1)

8.20-8.35 (р.м. икенче кечкенәләр төркеме№9)

9.00-9.25 (зурлар төркемендә шөгыль №2)

9.35-10.00 (зурлар төркемендә шөгыль №2)

10.10-10.30(р.м. уртанчылар төркеме №10)

Пәнҗешәмбе

11.00-11.25 (р.м.зурлар төркеме №2)урам

Кабинетны күрсәтмә әсбаплар белән тулылындыру.

Җомга

8.00-8.10 (р.м. беренче кечкенәләр төркеме №1)

8.20-8.35 (р.м. икенче кечкенәләр төркеме№9)

9.00-9.30 (мәктәпкә хәзерлек төркеме шөгыль №4)

9.40-10.10 (мәктәпкә хәзерлек төркеме шөгыль №4)

10.20-10.40 (р.м. уртанчылар төркеме №10)урам

2023-2024 нче уку еллары өчен оештырылган уку эшчәнлеге

Татар теле тәрбиячесе: Файзерахманова Л.И.

Дүшәмбе

11.35-11.55(р.м.уртанчылар төркеме №3)урам

15.15-15.40(р.м. зурлар төркемендә №7)

Сишәмбе

8.10-8.20(р.м. беренче кечкенәләр төркеме №6)

9.00-9.25 (зурлар төркемендә шөгыль №7)

9.35-10.00(зурлар төркемендә шөгыль №7)

10.20-10.50(р.м.мәктәпкә хәзерлек төркемендә №8)

11.35-11.50(р.м.икенче кечкенәләр төркеме №5)

Чәршәмбе

15.15-15.30(р.м.икенче кечкенәләр төркеме №5)

16.00-16.30(мәктәпкә хәзерлек төркеме шөгыль №8)

Пәнҗешәмбе

9.10-9.20(р.м. беренче кечкенәләр төркеме №6)

9.50-10.05(р.м.икенче кечкенәләр төркеме №5)

10.15-10.40(р.м. зурлар төркемендә №7)

15.15-15.35 (р.м. уртанчылар төркеме №3)

Жомга

9.00-9.20 (р.м. беренче кечкенәләр төркеме №6)

10.00-10.20 (р.м. уртанчылар төркеме №3)

10.30-11.00 (мәктәпкә хәзерлек төркеме шөгыль №8)

11.10-11.40 (мәктәпкә хәзерлек төркеме шөгыль №8)

ӘДӘБИЯТ

1. Мәктәпкәчә мәгарифнең Федераль дәүләт белем стандарты (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013елның 17 октябрендә 1155 нче номерлы боерык нигезендә расланган).
2. Татарстан Республикасының “Татарстан Республикасында Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәмбашка телләр турында” Законы.
3. Иванова Л. Ф. Программа обучения английскому языку в дошкольном образовательном учреждении Республики Татарстан “First Steps in English”. – Казань, 2011.
4. Гальперин П. Я. “Основы теории поэтапного формирования умственных действий и концепции порожденияречи”. - Москва, 1989.
5. Пассов Е. И. “Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению”. - Москва, 1989.
6. Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү программасы. «Идел-Пресс», 2013.
7. Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 4-5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенчаметодик ярдәмлек, «Хәтер», 2011
8. Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенчаметодик ярдәмлек, «Хәтер», 2012
9. Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 6-7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенчаметодик ярдәмлек, «Татарстан китап нәшрияты», 2012.
10. Закирова К.В., Муртазина Л.Р. “Әй, уйныйбыз, уйныйбыз”.- Казан, 2013.
11. Зарипова З.М., Исаева Р.С. “Үстерешле уен”.- Казан, 2013.
12. К. В. Закирова К.В., Муртазина Л.Р. “Балачак – уйнап - көлеп үсәр чак”.- Казан, 2012.

13. Хәзрәтова Ф.В., Шәрәфетдинова З.Г., Хабибуллина И.Җ. “Туган телдә сөйләшәбез”. 2-3 яшьлек балаларнытуган телгә өйрәтү буенча методик кулланма.- Казан, 2012.

14. Хәзрәтова Ф.В., Шәрәфетдинова З.Г., Хабибуллина И.Җ. “Туган телдә сөйләшәбез”. 3-4 яшьлек балаларнытуган телгә өйрәтү буенча методик кулланма. - Казан, 2013.

15. Хәзрәтова Ф.В., Шәрәфетдинова З.Г., Хабибуллина И.Җ. “Туган телдә сөйләшәбез”. 4-5 яшьлек балаларнытуган телгә өйрәтү буенча методик кулланма. - Казан, 2012.

16. Зарипова З.М., Вәҗиева Л.Н., Зөфәрова Р.С. 5-7 яшьлек балаларны туган телгә өйрәтү буенча методиккулланма.- Казан, 2012.

17. Закирова К.В. “На поляне детства”. - Казан, 2011.

18. Закирова К.В. “Балачак аланы”. – Казан, 2011.

19. Закирова З.М., Кидрячева Р.Г. др. “Планирование деятельности по обучению дошкольников татарскомуязыку”. Методическое пособие. – Казань, “Хэтер”, 2018

КУШЫМТА

Кушымта № 1. Коррекция эше

2022-2023 нче уку елы башында зурлар төркемендә “Минем өем” проекты буенча коррекцион эш №4

Үткәрү вакыты:

Баланың исеме**:**

1.Дидактик уен. "Бу кем?"

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай)

Уен эчтәлеге: Өй рәсеме. Өй тирәсендә гаилә әгъзалары рәсемнәре (комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр). Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый: Бу кем? ("Әни"...).

Дидактик уен "Кем юк?"
(Лексика шул ук).Уен шул ук рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче бер рәсемне алып куя. Баладан сорый: "Кем юк?" ("Әби"...)

Уенны интерактив тактада да, бала белән бала арасында диалог формасында да үткәрергә була)

2.Дидактик уен "Кәрзиндә нәрсә бар?"
(Лексика: ипи, алма, сөт, чәй)

Уен эчтәлеге: Мияу кәрзин белән ашамлыклар алып килгән. Мияу ашамлык муляжларына күрсәтә, исемен сорый: "Бу нәрсә?" ("Алма"...)

Дидактик уен "Нәрсә юк?"

Мияу бер ашамлык муляжын яшереп куя: "Нәрсә юк?". Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. ("Алма"...) Уенны рәсемнәр кулланып та үткәреп була.

3.Дидактик уен "Мин әйтәм, син күрсәт һәм әйт"
(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай; куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи, ипи, алма, сөт, чәй).

Уен эчтәлеге: Балага уенчык яисә уенчык рәсемнәре бирелә. Бала, тәрбияче әйткән уенчыкны яисә уенчык рәсемен табып күсәтергә һәм исемен кабатлап әйтергә тиеш.

4. Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”).

Ситуатив күнегүләр:

а) Ситуатив күнегү “Куян аюга кунакка килә”. Ул ишектән кергәндә аюга нәрсә әйтә? (Ничек исәнләшә?), "Исәнме аю".

б) Ситуатив күнегү “Куян аюда кунакта булды”. Ишектән чыгып киткәндә куян аю белән ничек саубуллаша? (Нәрсә әйтә?) "Сау бул, аю".

в) Уен ситуациясе "Кунак сыйлау". Акбайда (Мияуда) кунакта.

Тәрбияче Акбай (Мияу) ролендә. Ул баланы, ашамлык, җиләк-җимеш (алма, груша, банан һ.б.) муляжлары белән "сыйлый". Тәрбияче баланың "рәхмәт" әйтә белүен билгели.

5. Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч).

1. Сүзле уен "Мин әйтәм - син эшлә" ("Командир").

2. Сүзле уен "Шаян уенчыклар" (Уен баланың боерыкларны аңлы рәвештә үтәвен тикшерү өчен бирелә. Уенның эчтәлеге: Тәрбияче уенчыкка боерык бирә, мәсәлән: Утыр! Ә уенчык “ашый” башлый. Бала боерыкны дөрес итеп үтәп күрсәтә).

6.Тирә-юньдәге предметларның сыйфат билгеләрен, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.

Дидактик уен "Уенчык нинди?" (зур, кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур).
Уен эчтәлеге: зур-кечкенә уенчыклар күрсәтелә. Тәрбияченең "Нинди?" соравына бала уенчыкның исемен сыйфат билгесе белән әйтергә тиеш.

-Нинди курчак? - Зур (кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур) курчак.

Эш дәфтәрендәге 11 нче биремне кулланып була.

Дидактик уен "Тап, күрсәт һәм әйт" (чиста, пычрак).
Комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче әйткән рәсемне бала табып күрсәтә, әйтә.("Чиста туп", "Пычрак аю"...).

Эш дәфтәрендәге 13 нче биремне кулланып була.

Дидактик уен "Курчакка бүләк".
Тәрбияче зур курчакка- зур туп, кечкенә курчакка- кечкенә туп бүләк итәргә куша. “ Мә, зур туп ", “Мә, кечкенә туп".

7.Дидактик уен "Ничә?".
Санау күнекмәләрен тикшерү өчен шулай ук, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне дә кулланып була.

- Ничә туп? - Биш туп.

8. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау).

Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз"

"Син кем?" соравына аңлап җавап бирүе билгеләнә. К нам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться: -Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля (Коля). -Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай (әйе, мин кыз).

Уен ситуациясе "Кунак каршылыйбыз "
а) Тәрбияче: К нам идут гости.

Спроси. "Кто там?". "Кем анда?" - Мин әби (бабай).

"Позови бабушку (дедушку)". - Әби (бабай) кил монда.

"Поздоровайся с бабушкой (дедушкой)" - Исәнме, әби (бабай).

"Спроси у бабушки (дедушки) как дела?" - Әби (бабай) хәлләр ничек? - Әйбәт, рәхмәт.

"Предложи бабушке (дедушке) сесть". - Әби (бабай) утыр.

"Предложи бабушке (дедушке) пить чай" - Мә, чәй, эч.

Скажи: "До свидания!" Сау бул, әби! (бабай).

<u>9.Уен ситуациясе "Уенчыклар илендә"</u>
1 . Ты пришел в магазин игрушек. Попроси игрушку, которая тебе нравится.

-Куян бир (әле).- Рәхмәт.

2. Предложи поиграть с игрушкой.

- Мә, туп, уйна. - Рәхмәт.

3. Позови друга, предложи помыть игрушку.

-Коля, кил монда. - Мә, туп, ю.

4. Поменяйтесь игрушками. Попроси у друга игрушку, предложи ему свою .

- Коля, туп бир - Мә, туп.

- Рәхмәт.

2022-2023 нче уку елы уртасында уртанчылар төркемендә “Минем өем” проекты буенча коррекцион эш № **4**

№	Ф.И.	Сүз байлыгы			Ягымлы сүзләр	Боерыкны аңлап үтәү	Предметларның күләм һәм сыйфат билгесе			Санау күнекмәләре	Аралашу		
		Дидактик уен “Бу кем”	Дидактик уен “Кәрзиндә нәрсә бар?”	Дидактик уен “Дөресен әйт”	“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт” Ситуатив күнегүләр	“Мин әйтәм-син эшлә” “Командир”	“Уенчыклар нинди?”	“Мин әйткәнне күрсәт”	“Курчакны сыйла” (мә, зур туп)	“Дөрес сана”	“Әйдә, танышыйк”	“Кунак каршылыйбыз”	“Кибеттә”
1													
2													

2022-2023 нче уку елы башында мәктәпкә әзерлек төркемендә “Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча коррекцион эш.№9

Үткәрү вакыты:

Балалар исеме:

1. «Уйный-уйный үсәбез» проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.(Өйрәнелгән темалар буенча биш-алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1. *<u>Дидактик уен “Бу нәрсә?”</u>*

(Лексика: аш, ботка, сөт, кашык, тәлинкә, чынаяк).

Уен эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

- Бу нәрсә? (“Аш”...)

2. *<u>Дидактик уен “Кәрзиндә нәрсә бар?”</u>*

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).

Уен эчтәлеге: Куян кәрзин белән яшелчәләр һәм җиләк-җимеш алып килгән. Куян сорый: “Нәрсә бар?” (“Кәбестә”...)

3. *<u>Дидактик уен “Нәрсә юк?”.</u>*

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).

Куян бер яшелчә муляжын яшереп куя: “Нәрсә юк?”. Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4. *<u>Дидактик уен “Дөресен әйт”.</u>*

(Лексика: күлмәк, чалбар, сарафан, өстәл, урындык, карават).

Уен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрнең исемен атый һәм күрсәтә.

2. Ягымлы сүзләр куллану (“Исәнме”, “Сау бул”, “Рәхмәт”, “Исәнмесез”, “ Сау булыгыз”).

Ситуатив күнегүләр (уртанчылар төркемендәге ягымлы сүзләр бүлеген кара):

а) Поздоровайся с Акбаем.
б) Спроси как дела у Акбая.
в) Скажи спасибо Акбаю. Спроси как дела.
г) Попрощайся с Акбаем.
д) Поздоровайся с воспитателем, Мияу и Акбай.
е) Попрощайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

3. Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал).

Балаларның боерыкларны бирә белү күнекмәләрен тикшерү. Балалар бер-берсенә боерык бирәләр. Саша, аша! – Саша ашау хәрәкәтләре күрсәтә. Алга таба Саша үзе башка балага боерык бирә һәм шундый тәртиптә дәвам ителә.

(Лексика: кил, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал).

4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

1. *Сюжетлы-рольле уен “Кибет”*

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куя белүләрен максат итеп куясың. Уен яшелчә, киемнәр, савыт-саба, өй җиһазлары рәсемнәре кулланып үткәрелә.

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

2. *Дидактик уен “Нинди?”.*

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.

Әйберләрне билгесен ачыклау өчен бирелә торган сорауга аңлап җавап бирү һәм ул сорауларны үзлектән куя белү.

(Лексика: нинди? кызыл, сары, яшел, зәңгәр).

3. *Дидактик уен “Ничә?”.*

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

4. *Дидактик уен “Дөрес сана”.*

Тәрбияче уенчыклар, муляжлар, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне санарга тәкъдим итә. Балалар бер-берсенә сорау бирәләр һәм җавап бирәләр. Шулай ук, сорауны тәрбияче үзе дә бирә ала. *“Ничә...?”.*

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау).

1. *Уен ситуациясе “Әйдәгез танышабыз”.*

“Син кем?” соравына аңлап җавап бирүе билгеләнә.

К вам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться:

- Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля яки Коля).
- Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай).

2. *Уен ситуациясе “Кунак каршылыйбыз”.*

а)Тәрбияче:

- К нам идут гости. Спроси. “Кто там?”. “Кем анда?”
- Мин Акбай.
- Позови Акбая.
- Акбай, кил монда.

б)У Акбая сегодня день рождение. Подари свою игрушку
- Акбай, мә кызыл туп.
- Рәхмәт.

в) Угости гостей супом или кашей.
- Мә, аш (ботка) (аша).

г)Что бы сьесть угощение попроси ложку.
- Кашык бир.
- Нинди кашык?
- Зур, матур, зәңгәр кашык.
- Рәхмәт.

3. *<u>Уен ситуациясе “Кибеттә”.</u>*

Бала белән бала аралашуы тикшерелә.
- Исәнме! Хәлләр ничек?
- Әйбәт, рәхмәт.
- Аю бир.
- Нинди аю?
- Зур аю, чиста аю, матур аю.
- Ничә?
- Ике аю.
- Мә, ике аю.
- Рәхмәт.

- Сау бул.

2022-2023 нче уку елы башында мәктәпкә әзерлек төркемендә “Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча коррекцион эш №9 Сентябрь

№	Ф.И.	Сүз байлыгы	Ягымлы сүзләр	Боерыкны аңлап үтәү	Предметларның күләм һәм сыйфат билгесе	Санау күнекмәләре	Аралашу	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк? Нинди?

												Ничә?)
		Дидактик уен: “Бу нәрсә”	Дидактик уен “Кәрзиндә нәрсә бар?”	Дидактик уен: Дөресен әйт”	Ситуатив күнегү	“Позови куклу”	“Мияу, мияу нинди төс?” яки “Нинди туп?”	“Дөрес сана”	“Әйдә гез танышабыз”	“Кунак каршылыйбыз”	“Кибеттә”	
1												
2												
3												
4												
5												

2022-2023 нче уку елы уртасында “Минем өем” проекты буенча коррекцион эш

(уртанчылар төркеме) Январь №2

Үткәрү вакыты:

Баланың исеме:

<u>1.Дидактик уен. "Бу кем?"</u>

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай)

Уен эчтәлеге: Өй рәсеме. Өй тирәсендә гаилә әгъзалары рәсемнәре (комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр). Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый: Бу кем? ("Әни"...).

<u>Дидактик уен "Кем юк?"</u>
(Лексика шул ук).Уен шул ук рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче бер рәсемне алып куя. Баладан сорый: "Кем юк?" ("Әби"...)

Уенны интерактив тактада да, бала белән бала арасында диалог формасында да үткәрергә була)

<u>2.Дидактик уен "Кәрзиндә нәрсә бар?"</u>
(Лексика: ипи, алма, сөт, чәй)

Уен эчтәлеге: Мияу кәрзин белән ашамлыклар алып килгән. Мияу ашамлык муляжларына күрсәтә, исемен сорый: "Бу нәрсә?" ("Алма"...)

<u>Дидактик уен "Нәрсә юк?"</u>

Мияу бер ашамлык муляжын яшереп куя: "Нәрсә юк?". Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. ("Алма"...) Уенны рәсемнәр кулланып та үткәреп була.

<u>3.Дидактик уен "Мин әйтәм, син күрсәт һәм әйт"</u>
(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай; куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи, ипи, алма, сөт, чәй).

Уен эчтәлеге: Балага уенчык яисә уенчык рәсемнәре бирелә. Бала, тәрбияче әйткән уенчыкны яисә уенчык рәсемен табып күсәтергә һәм исемен кабатлап әйтергә тиеш.

4. Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”).

Ситуатив күнегүләр:

а) Ситуатив күнегү “Куян аюга кунакка килә”. Ул ишектән кергәндә аюга нәрсә әйтә? (Ничек исәнләшә?), "Исәнме аю".

б) Ситуатив күнегү “Куян аюда кунакта булды”. Ишектән чыгып киткәндә куян аю белән ничек саубуллаша? (Нәрсә әйтә?) "Сау бул, аю".

в) Уен ситуациясе "Кунак сыйлау". Акбайда (Мияуда) кунакта.

Тәрбияче Акбай (Мияу) ролендә. Ул баланы, ашамлык, җиләк-җимеш (алма, груша, банан һ.б.) муляжлары белән "сыйлый". Тәрбияче баланың "рәхмәт" әйтә белүен билгели.

5. Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч).

1. Сүзле уен "Мин әйтәм - син эшлә" ("Командир").

2. Сүзле уен "Шаян уенчыклар" (Уен баланың боерыкларны аңлы рәвештә үтәвен тикшерү өчен бирелә. Уенның эчтәлеге: Тәрбияче уенчыкка боерык бирә, мәсәлән: Утыр! Ә уенчык “ашый” башлый. Бала боерыкны дөрес итеп үтәп күрсәтә).

6.Тирә-юньдәге предметларның сыйфат билгеләрен, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.

Дидактик уен "Уенчык нинди?" (зур, кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур).
Уен эчтәлеге: зур-кечкенә уенчыклар күрсәтелә. Тәрбияченең "Нинди?" соравына бала уенчыкның исемен сыйфат билгесе белән әйтергә тиеш.

-Нинди курчак? - Зур (кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур) курчак.

Эш дәфтәрендәге 11 нче биремне кулланып була.

Дидактик уен "Тап, күрсәт һәм әйт" (чиста, пычрак).

Комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче әйткән рәсемне бала табып күрсәтә, әйтә.("Чиста туп", "Пычрак аю"...).

Эш дәфтәрендәге 13 нче биремне кулланып була.

Дидактик уен "Курчакка бүләк".
Тәрбияче зур курчакка- зур туп, кечкенә курчакка- кечкенә туп бүләк итәргә куша. “ Мә, зур туп ", “Мә, кечкенә туп".

7.Дидактик уен "Ничә?".
Санау күнекмәләрен тикшерү өчен шулай ук, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне дә кулланып була.

- Ничә туп? - Биш туп.

8. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау).

Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз"

"Син кем?" соравына аңлап җавап бирүе билгеләнә. К нам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться: -Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля (Коля). -Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай (әйе, мин кыз).

Уен ситуациясе "Кунак каршылыйбыз "
а) Тәрбияче: К нам идут гости.

Спроси. "Кто там?". "Кем анда?" - Мин әби (бабай).

"Позови бабушку (дедушку)". - Әби (бабай) кил монда.

"Поздоровайся с бабушкой (дедушкой)" - Исәнме, әби (бабай).

"Спроси у бабушки (дедушки) как дела?" - Әби (бабай) хәлләр ничек? - Әйбәт, рәхмәт.

"Предложи бабушке (дедушке) сесть". - Әби (бабай) утыр.

"Предложи бабушке (дедушке) пить чай" - Мә, чәй, эч.

Скажи: "До свидания!" Сау бул, әби! (бабай).

9.Уен ситуациясе "Уенчыклар илендә"

1 . Ты пришел в магазин игрушек. Попроси игрушку, которая тебе нравится.

-Куян бир (әле).- Рәхмәт.

2. Предложи поиграть с игрушкой.

- Мә, туп, уйна. - Рәхмәт.

3. Позови друга, предложи помыть игрушку.

-Коля, кил монда. - Мә, туп, ю.

4. Поменяйтесь игрушками. Попроси у друга игрушку, предложи ему свою .

- Коля, туп бир - Мә, туп.

- Рәхмәт.

2022-2023 нче уку елы уртасында уртанчылар төркемендә “Минем өем” проекты буенча коррекцион эш № **2**

№	Ф.И.	Сүз байлыгы	Ягымлы сүзләр	Боерыкны аңлап үтәү	Предметларның күләм һәм сыйфат билгесе	Санау күнекмәләре	Аралашу

		Дидактик уен “Бу кем”	Дидактик уен “Кәрзиндә нәрсә бар?”	Дидактик уен “Дөресен әйт”	“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт” Ситуатив күнегүләр	“Мин әйтәм-син эшлә” “Командир”	“Уенчыклар нинди?”	“Мин әйткәнне күрсәт”	“Курчакны сыйла” (мә, зур туп)	“Дөрес сана”	“Әйдә, танышыйк”	“Кунак каршылыйбыз”	“Кибеттә”
1													
2													
3													
4													

«Утверждаю»
Заведующий МАДОУ №355
____Габдрахманова А.А.
«___»_________20___г.

Годовой план работы
на 2023-2024 учебный год
воспитателей по обучению детей татарскому языку
Нургалиевой Д.А, Файзерахмановой Л.И.

Цель: повысить качество воспитательно-образовательного процесса по выполнению Государственной программы Республики Татарстан по сохранению, изучению и развитию государственных языков Республики Татарстан и других языков в Республике Татарстан в соответствии с Федеральным государственным образовательным стандартом дошкольного образования.

Задачи:

1. Создание условий для сознательного отоношения педагогов к языку как национально-культурной ценности через предметно-развивающую и языковую среду на основе использования УМК.
2. Использование учебно-методические комплекты по всем направлениям для улучшения качества обучения детей государственным языкам Республики Татарстан.
3. Обеспечение качества работы по преемственности национального образования и воспитания детей на основе системы «Детский сад, семья и школа – непрерывность и преемственность в воспитании и обучении детей на родном языке».

Пополнение материальной базы кабинета татарского языка.

1. Обновить предметную среду кабинета татарского языка новыми современными пособиями в соответствии с инновационными технологиями для работы с детьми по обучению языкам.
2. Пополнить развивающую среду кабинета игровым материалом для НОД познавательно-речевого цикла.
3. Разработать цикл дидактических игр к учебно методическому комплекту для всех возрастных групп.

№	Мероприятия	Сроки
	1. Организационно-методическая работа	
1	Оформление холл и уголков для родителей в группах, отражая реализацию УМК по обучению детей двум государственным языкам	в течение года
2	Обогащать развивающую среду в кабинете по обучению детей татарскому языку, создавать условия для приобщения детей к культуре татарского народа.	в течение года

3	Систематически контролировать укомплектованность национальных уголков во всех возрастных группах информационным, дидактическим, наглядным материалам согласно «Требованию к уголкам - «Туган җирем - Татарстан».	в течение года
4	Координировать состояние рубрики в уголке для родителей: - «Учимся говорить по – татарски» в соответствии с УМК»; - «Словарный минимум в соответствии возрастом»	сентябрь-май
5	Пополнять уголок быта татарского народа новыми экспонатами по декоративно-прикладному искусству народов Поволжья.	сентябрь-май
	2. Работа с детьми	
1	Использовать УМК “Татарча сөйләшәбез” в работе с детьми 4-7 лет по обучению татарскому языку (проведение НОД с использованием УМК.)	в течение года.
2	Продолжать проводить обучение детей татарскому языкам, используя в работе УМК, инновационные методики, современные развивающие технологии, пиктограммы, проектирование.	в течение года.
3	Разучивание стихов, песен на татарском языке, использование их на утренниках и развлечениях ДОУ	В течение года.
4	Коррекционная и индивидуальная работа с детьми.	В течение года.
5	Проведение диагностики усвоения детьми программного материала по обучению государственным языкам РТ (средние, старшие, подготовительные)	сентябрь январь апрель
6	Организовать воспитательно-образовательный процесс с детьми по нравственному воспитанию с учетом регионального компонента во время	в течение года.

	ОД, режимных моментах, семейных клубах групп, в семье.	
7	Выявление одаренных детей и привлечение к участию в конкурсах и праздниках различного уровня.	в течение года.
8	Организовать и провести праздники, развлечения и другие мероприятия по ознакомлению с традициями, культурой и бытом татарского народа и народов РТ.	в течение года.
9	Участие в федеральной инновационной площадке «Изучаем татарский язык с Ак бүре»	в течение года.
10	«День родного языка» Задачи: общение всех участников образовательного процесса на родном языке. Привлечение родителей, используя активные формы взаимодействия	февраль
11	Участвовать в мероприятиях, конкурсах: районный конкурс чтецов, городской конкурс чтецов «В сердцах, в умах, на языках вечный Тукай»,(“Илебездә,телебездә,күңелләрдә Г.Тукай мәңгелек”), Джалиловские чтения,межрегиональный творческо–поэтический конкурсе «В мире поэзии» (“ Шигърият дөньясында”), «Татар кызчыгы, татар малае 2024», Сайяр.	в течение года.
12	Продолжать проводить системную работу с детьми, по ознакомлению с произведениями Г.Тукая, А.Алиша, М.Джалиля (просмотр мультфильмов, рисунки детей ...)	в течение года.
13	Провести конкурсы с детьми по произведениям татарских писателей и других народов РТ, по просмотренным мультфильмам, анимационным сюжетам, выставки поделок совместно с родителями.	в течение года
14	Тематические НОД и мероприятий посвященные дню рождения: -Участие в мероприятии посвященному 115-летию со дня рождения Абдуллы	 15 сентября

	Алиша в Спасском муниципальном районе Республики Татарстан. - А. Алиша (просмотр презентации, просмотр мультфильмов) - Мусы Джалиля; - Габдуллы Тукая -Встреча с писателем Йолдыз Шараповой.	сентябрь февраль апрель январь
15	Праздники и развлечения: -А.Алиш «Чукмар белән тукмар» инсценировка сказки - Литературный праздник, посвященный писателям-юбилярам. Праздники: - «Сөмбелә» - Международный день родного языка; - «Карга боткасы» - «И туган тел, и матур тел!» - «Сабантуй» -«Мин яратам сине Татарстан»	сентябрь октябрь ноябрь февраль март апрель июнь
3. Работа с родителями		

1	Организация и проведение праздников, развлечений и других мероприятий по ознакомлению с традициями, культурой и бытом татарского народа и народов РТ.	в течение года.
2	Дни открытых дверей, показ НОД по обучение дошкольников двум государственным языкам через образовательную деятельность по УМК, развлечения.	в течение года.
3	Консультация родителям ДОУ на общем родительском собрания «Организация работы по УМК»	сентябрь
4	Выступления на родительских собраниях по теме: «Приобщение детей к национальной культуре» Группы №3,5; 4,8;9,7. «Применение инновационных технологий при обучении русскоязычных детей татарскому языку» Группы №3,5; 4,8;9,7.	сентябрь
5	Консультации, беседы с родителями по обучению детей татарскому, родному языку.	в течение года.
6	Анкетирование родителей вновь поступивших детей младшего возраста.	сентябрь апрель
7	Беседы с родителями детей младших групп ДОУ о необходимости привития любви к своему родному – татарскому языку подрастающему поколению.	в течение года.

8	Организовать конкурсное движение в ДОУ, направленное на активизацию работы педагогов и родителей по обучению детей государственным языкам (конкурс рисунков, поделок по мультфильмам, стихам, сказкам)	в течение года.
9	Консультация:Использование и закрепление изученных слов воспитателями в сюжетно – ролевой игре, в соответствии с программой.	октябрь
10	Родительский клуб «Бердәмлек» «Әбиемнең сандыгы – куп серләр саклый ул» конкурс презентация изделий прикладного творчества (под.гр.)	в течение года. декабрь
11	“Эх татар ашлары” знакомство родителей с татарскими национальными блюдами.(стар.гр)	Март
	Работа с педагогами	
1	Организация НОД по татарскому языку в рамках УМК для русскоязычных педагогов.	в т/ч года 1 раз в месяц
2	Организация НОД по татарскому языку в рамках УМК для татароязычных педагогов.	1 раз в месяц
3	Просмотр режимных моментов воспитателей в группах «УМК в работе с детьми»	в течение года
4	Проводить консультации, беседы с педагогами по обучению детей государственным языкам	в течение года
5	Педогагический совет №1«Организация воспитательно - образовательной работы в 2022-2023 учебном году»	август

6	Консультация для педагогов “Применение УМК в организации проведениии прогулки”	октябрь
7	Изготовление шаблонов татарского национального орнамента с воспитателями групп.	ноябрь
8	Педогагический совет №2«Систематизация работы по повышению качества воспитания и обучения детей на татарском языке, используя в образовательном процессе УМК»	ноябрь
9	Неделя «Говорим по – татарски» Командная игра «Татарча беләм»	ноябрь
10	Практическая мастерская: Игры по НРК и УМК(продолжение) Игры по ЭРС (этно-культурной региональной составляющей)	декабрь
11	“Мой многоликий Татарстан”мероприятия по сплочению коллектива.	январь
12	Семинар-практикум: «Содержание и технология работы по обучению двум государственным языкам через внедрение УМК «Татарча сөйләшәбез».	март
13	Конкурс среди педагогов ДОУ “Лучшая дидактическая игра как средства развития речи при обучении татарскому языку.”	март
14	Анализ созданных условий и качество обучения родному татарскому языкам во время ОД, режимных моментах в соответствии с Законом РТ «О государственных языках РТ и других языках в РТ».	апрель
15	Педогагический совет №4 Итоги воспитательно-образовательной деятельности за 2022 – 2023 учебный	май

	год.	
16	Консультация для педагогов на пед.часе «Мультимедийные интернет-ресурсы при обучение детей татарскому языку»	апрель
4. Работа по преемственности		
1	Экскурсии в школу, в класс.	апрель
2	Экскурсия в школьную библиотеку и участие в тематических неделях.	по плану библиотек.
Самообразование.		
1	Посещать татарские детские сады с целью обмена опытом работы по УМК.	В течение года.
2	Изучение методической литературы.	В течение года.
3	Посещение мастер – классов по УМК	В течение года.
4	Работа над темой по самообразованию: «Обучение детей дошкольного возраста татарскому языку через игру» «Обучение детей дошкольного возраста татарскому языку при помощи дидактических игр»	Нургалиева Д.А Файзерахманова Л.И.